

GORENJEJC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na doma 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za druge države stane 5-60 K. Posamezna številka po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljalne naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je na pristavi gosp. K. Floriana v »Zvezdi«.

Izhaja vsako soboto
zvečer

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za pet-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravištvu naj se blagovolijo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Po občnem zboru kmetijske družbe.

Kar je bilo pričakovati v naprej, to se je zgodilo zadnji ponedeljek: Kmetijska družba kranjska je padla v roke klerikalca. Dolgo so že hrepeneli po premoženju, katerega je zbrala družba tekom let, dolgo so stegovali svoje kremplje, da jo dobe v pest, a popolnoma se jim do etos ni posrečila ta nakana. Zato so se zadnji čas, posebno od lanskega leta, — ko so rajši razbili občni zbor, ko so videli, da so v manjšini — prav žilavo in vstrajao pripravljali na glavni naskok.

To so storili tem lažje, ker se od napredne strani ni storilo prav ničesar, da bi se napredni, samostojni kmetje udeležili občnega zбора. Ti so ostali lepo doma, dočim je duhovščina zadnji čas delala na žive in mrtve, da pripelje zadnjega svojega pristasa, člana kmetijske družbe v Ljubljano k volitvi. Ne samo to. Zadnji čas so dali naši župniki in kapelani vpisati celo vrsto — posebno blizu Ljubljane ležečih krajev — kmetov, za katere so plačali članarino za polovico leta iz svojih žepov. Znan nam je župnik, kateri je plačal polletno članarino za 20 članov. Zato ni treba drugega dokaza, kakor pogledati v zadnji dve številki »Kmetovalca« in vsako bode vedel, kje se je to zgodilo.

«Kmetijsko družbo v roko kmetoma!» so vpili že več let klerikalci! Da je prišla družba res v roke kmetov, kaže prav jasno to, da so med devetimi, letos voljenimi odborniki nič več kakor samo štirje duhovniki. Kranjskemu kmetu bodo vladali dr. Evgen Lampe, prelat Andrej Kalan, župnik Piber z Bohinjske Bistrice in župnik Hladnik iz Trebeljnega. Srečna Kranjska! Kmetijsko družbo

kmetom! Kako se klerikalci norčujejo iz kranjskega kmeta, kaže njih zveza z Nemci in nemčurji. V glavni odbor so kandidirali in volili blagorodnega g. barona plave krvi Otona Apfaltrerna s Kriza. Kaj bi rekel na to rajni »Brenclj« kateri je na Apfaltrerna tako rad spuščal ostre epigrame in satire! Klerikalci in nemčurji v zvezi, lepa družba to? Res veseli in raduj se, kranjski kmet, tudi za ljubljanskega skrica si moral oddati svoj glas na povelje prečastitih. Med devetimi odborniki so našli klerikalci samo dva kmečka posestnika, in to sta: Jakob Jan iz Gorij in Mihael Dimnik iz Jarš ob Savi.

Vseh glasov je bilo oddanih 795. Udeležba je bila številna. Po številu oddanih glasov bi bilo sklepati, da se je udeležilo volitve približno 580 klerikalcev in okrog 220 naprednih kmetov. Kakor je rečeno, zadnji so se udeležili volitve brez vsakega prigovarjanja ali agitacije, dočim je bil za klerikalce na nogah ves aparat, celo »Slovenčev« uredništvo s tajnistvom S. L. S. Agitacijo klerikalcev je vodil »nadkmet«, advokat in obenem jezični doktor Pegan, ki se je obnašal kakor došti brat na odru kaknega »teatra«, vil in gestiral je tako, kot bi bil malo . . . mo, kaj hočemo reči! Da gre kmet in advokat skupaj, čeprav klerikalen, tega nam ni treba posebej povdarjati. Pijavka je in pijavka ostane, navadno večja, mimo neklerikalnega.

Dopolodne so se vršile samo volitve ter je bil skrutinij končan nekaj čez dvanajsto uro.

Popoldne ob 2. uri se je občni zbor nadaljeval po naznačenem dnevnem redu. Mnogo kmetov se popoldanskega zborovanja ni udeležilo. Navzočih je bilo okrog 50 duhovnikov in približno 100 drugih oseb, kar kaže resnost, s katero so pripeljali ljudi v Ljubljano. Iz tega se vidi, da je bilo nekaterim samo za to, da dobe vodstvo družbe v roke.

Resnost celega zborovanja je pokazal prav dobro »nadkmet« dr. Pegan, ko je naredil ta »spas«, da se je osmelil predlagati, naj bodo člani kmetijske družbe samo pravi kmetje. S tem je gotovo mislil povedati, da advokat, da fajmster, da kapelan, da baron i. t. d. ne spada v kmetijsko družbo. Čudne in prav »spasne« nazore ima ta »nadkmet«. Zato so pa še na zboru ostali kmetje začeli majati z glavami, češ, slab začetek, če koj prvi dan sitni advokatje hočejo komandirati kmetijsko družbo, o katere namenih prav toliko razumejo, kakor zajec na boben.

Kaj storiti sedaj? Tako se je vprašal marsikdo po občnem zboru. Ali naj ostanemo še člani v bodoče, ali naj izstopimo in prepustimo družbo s premoženjem klerikalcem. Zadoje bi ne bilo pametno in premišljeno. Čuli smo celo, naj se napredne podružnice raspuste in uničijo. Kaj takega ne moremo priporočati. Pomen organizacije kmetijske družbe ni ta, da bi fungiral kde samo častno mesto, ter da bi morala obstojati družba samo radi »nekaterih«. Družba ima globokejši, boljši namen, organizacijo, pouk, vzgojo, samozavest in vztrajnost buditi in krepiti v kmečkem stanu ter ga prepričavati, da kmet ni samo enakopraven z drugimi stanovi, temveč celo opora, podlaga vsem drugim stanovom. Prvi stan je kmečki stan in le ta je tudi stebler državi, sploh socialnim organizacijam. Nasprotno, reklo bi se slabiti, uničevati, razdvajati kmečki stan in kdor bi to poizkušal, bi bil naravnost kvarljivec in škodljivec.

Pogum in korajža vešja! Tudi napredni kmetje delajmo tako kakor klerikalci! Zakaj bi ne začeli posnemati naših župnikov. Tudi se lahko plača za kakega manj premožnega članarino. S tem se pridobi in vzgoji pristasa, oziroma somišljenika. Dalje, ne kritimo in ne podcenjujmo nasprotnika ob veselih družbah, ob četrtinkah cvička in vipavca,

PODLISTEK.

Spomin na prof. dr. Edvarda Alberta.*)

Minule je že deset let, kar je odšel tja, odkoder ni vrnitve.

Hvaležni učenci se spominjajo svojega slavnega mojstra in učitelja, ki si jih je znal mahoma pridobiti.

Spominjajo se tudi bivši kolegi svojega prosulega tovarša.

Spominjajo se ga prijatelji, katerim je bilo dano z njim občevati, svojega vrlega in duhovitega prijatelja.

Spominjajo se . . .

Mnogo je ljudi, kateri si domnevajo, da so učenjaki in misleci nedostopni možje, ki imajo smisla za nič drugega, kakor za svoje učenost, da povesod, kjerkoli hodijo, premišlujejo in studirajo in da niso zmožni nasmehljaja, temmanj, da bi bili zmožni katerekoli zabave.

A vendar ni temu tako.

Imela sem priliko, poznati mnogo odličnih slavnih ljudi, in večji del izmed njih se je umel

srčno zabaviti in v družbi bi bil ti zastoj iskal pri njih nekako pedanterijo, nekak pesimizem, nekako nedostopnost. Bivati v njih krogu je bil užitek prve vrste.

In eden izmed teh je bil še pred desetimi leti umrl velikam, dvorni svetnik profesor Edvard Albert.

Kakor bi še sedaj stal pred mano in mi hotel pogledati s svojim globokim pogledom v dno duše. Tako ga vidim pred sabo.

Kdor je le samo enkrat prišel z njim v dotiko, temu nikdar ne izgine iz spomina njegova prikažen. Albert te je pridobil zase takoj s prvim trenutkom in kadar je govoril, je bil poslušalec očaran.

Pravimo, da ima vsak človek svojega konjička in Albertov konjiček je bil Zamberk. Tja je hitel, izrabljajoč vsako priliko in tudi kadar bi mogel tam biti samo nekaj ur, se je tja napotil. Tam je bil njegov Dorado (Eldorado), tja je prinašal svoje težave in tam je preživljal v krogu svojih ljubih prijateljev in sorodnikov, v bližini stare mamicice, za katero je kupil svoj rodni dom, najsrečnejše trenutke, tam je vrgel od sebe vse, kar dela življenje resno, in bil samo človek, ki diha sveži zrak in se z veseljem ozira na kraje, kjer je pael kože kot otrok. Tja je vzel k sebi svoje prijatelje in leto za letom je ondi obhajal najlepše praznike: bežid. In tam je tudi za vselej zapel oči. — — —

A oddaljila sem se od prvotnega namena, načrtati, v kolikor je moj moči, kako se je znal ta čislani in slavni mož veseliti v krogu svojih prijateljev. — — —

No, pričnem tedaj!

Na Dunaju je zahajal k nam vsako srede zvečer. Ta večer je bil njemu delečen. Rad je vžil čašo dobrega piva in da se ga tudi moj mož ni branil, ni nobena skrivnost.

Naša jedilna soba je bila mala dvoranica, v kateri je bilo vedno temno, tako da jo je imenoval njega ekscelencija g. dr. Pačak »božji grob«. V tej sobi je bilo včasih toliko dima, da je napravila na prisleca vtisek tunela, skozi katerega se je pravkar pripeljalo nekoliko vlakov, in jaz sem se od časa do časa izgubila v sosednje sobo, da bi se nadihala bolj svežega zraka. Ko je gosp. oča izpila, je navadno prišel za mano moj mož: »Baba, nimamo nič več piva!« Začudila sem se, da so tako hitro izpili. Tu pa je rekel moj mož: »Jaz nisem izpil več nego dva kozarca, drugo je izpil Albert.« Ko je ta slisal, da je govor o njem, je tudi prišel: »Milostna, ne pošiljajte po pivo, jaz sem izpil samo dva kozarca, drugo vaš soprog.« In tako se je izgovarjal drag na drugega, torej ni pil nobeden izmed njiju.

Dalje prih.

*) Dr. Edvard Albert, rodoma Čeh iz Zamberka, je bil slaven kirurg na dunajskem vseučilišču. — Dr. Gustav Eim, čegar žena je spisala te spomine, je bil glasoviti češki parlamentarec in žurnalist.

temveč delajmo premišljeno, vztrajno v malem drobnem delu, da smo sposobni prenesti tudi kak napor. Ne zanašajmo se na druge! Ne bodimo lahkomiselnej, da bi čakali, da opravi vse delo kdo drugi!

Napredni kmet naj zna, da je za svoj dobrobit sama odgovoren, da se naj sam vodi, ne da bi se prepuščal drugim. Treba mu je krajnih, okrajnih odborov, kjer premetriva, razpravlja o vprašanih, tičočih se kmečkega stanu. Dokler tega ne bode, dokler se takorekoč sam celo prav ne zavé, in hoče vse delo in vsa bremena valiti s svojih ram, toliko časa ni čuda, da mora biti suženj črnega moloha.

Samo v delu in z delom pridemo do zmage!

Naši demagogi.

Is škofje Loke.

Nihče nikjer bi ne pričakoval, da se tudi pri nas gode neke vrste čudežev! Je namreč tudi med našimi preprostimi meščani, kakor med manj izobraženimi kmetovalci še mnogo lahkovernih mož, ki z neprimerno spoštljivostjo poslušajo in skoro do pičice verujejo v razne nezmyselnosti, ki prihajajo iz vedno odprtih ust zvestih naših klerikalnih bahačev, pa če ti bahači svoje nezkušene poslušalce farbajo, bodisi tudi tane, kjer se začenja karlovsko predmestje, ali pa na nasprotnem skrajnem koncu našega starodavnega mesta. Ti klerikalni velmože se trkajo na svoje prsi in so vpricho onih, ki jim izkušajo potegniti očrnelo mrono pustnega ultramentanizma čez oči, še toliko predrzni, da celo zabavljajo in se hudujejo na svoje polbogove, ki v nočnih urah med štirimi mogočnimi stenami klerikalne rezidence na glavnem trgu kujejo svoje bojne načrte proti vsakršnemu naprednemu pojavu v našem kraju. Navidezna njihova nevolja naj bi seveda prikrila golo in resnično dejstvo, da so ti širokoustni bahači najzvestejše oprode svojih klerikalnih polbogov, ki jim diktirajo, kaj morajo misliti in govoriti.

Ti značaji se hlinijo, kakor da se je vsa njihova takozvana «gospodarska» politika, ki jo uganjajo, razplodila v njihovih možganih in da nima s «klerikalno» politiko nič skupnega. Samo to naj našemu meščanu in kmetu pokličemo v spomin in ga vprašamo, da nam pove, kje so bili ti «gospodarski» pospeševalci takrat, ko je bilo treba povzdigniti svoj glas na zadnji konkurenčni obravnavi, čigar razburjenje se še danes ni poleglo niti v mestu, niti po loških hribih? Videli pa bomo tudi takrat te osrečevalce meščanov in kmetov, kako se bodo postavili za nas, ko se bo šlo za predelavanje naše župne cerkve, za katero bo, če se le uresniči ta nepotrební načrt, moral toliko naš meščan, kolikor naš kmet na široko odpreti svoj mošnjiček, da ustreže nenasitnim željam raznih «gospodov». Takrat se bodo ti postenjakoviči postavili za nas tako, da se bodo skrili, ker nimajo srca za ljudski blagor.

Dva sina.

Spisal Marko Vovjek.

Konec.

Dala sem mu vse, kar sem imela demarja in še nekaj za deco.

«Ne žalostite se, babica!» je rekel hripavo. «Vaša sinova bosta malo žalovala, brez tega ne more biti na svetu, pa tudi njima bo ugajalo; postaneta junaka, kakor sem na primer tudi jaz, da se tako izrazim!»

Tedaj sem ga pozorno pogledala. Bil je zarudel in nabuhel. Oči se mu ugasnile. Moj Bog! In moja sinova, moja siva goloba! Pri njih je sedaj še duša sveta in pogled jasen in bister, dragi obliti jima cvetita v polnem cvetu!

VIII.

Deca sta me spremila iz mesta.

Se sedaj, kadar nastane poleti vroč in soparen dan, se spomnim onega našega slovesa; sli smo po mestu, hiše so bile zaprte, zaprta so bila okna. Za mestom je na daleč okrog temna jelovina okroževala peščeno pot. Pred očmi so se drgnila ob pesek škripajoča kolesa in z neba je pripekalo solnce.

IX.

Ostala sem sama, samcata in tožila. Niti spanja, niti petitka nisem imela. Delala sem na vso moč, ničesar nisem vedela, ničesar slisala.

Predobro čutimo danes, kako nas tarejo razne davščine in doklade, kako nas pritiska drginja na vseh koncih in krajih, da komaj dihamo mi in naše družine, za katere smo dolžni skrbeti, ti «osrečevalci» našega ubogega in vernega meščana in kmeta pa se skrivajo, kadar je treba odpreti usta za odvrnitev novih bremen. Da, še zadovoljni niso, če klo drugi le malo črhné proti temu nasilstvu in ga napadajo, kakor da ga to ne sme nič brigati, kar oni vedoma zanemarjajo.

Toda povemo jim, da naše dobro in verno ljudstvo uvideva in bo vsak dan bolj spoznavalo, kaj delajo z njim naši klerikalci. Čeravno v srcu ne odobrava njihovega postopanja, se vendar še ne upa nastopiti, ker se boji klerikalnega terorizma, a ne bo dolgo, ko bo nastopil, ker voda mu teče že v grlo! Za vsako krivico pride prealstnej dan obračuna in povemo vam, da s svojim nezmyselnim delovanjem pospešujete ta usodepolni dan. Iz ust samih vaših kmetjskih pristašev slišimo vedne pritožbe in uničujoče sodbe proti vašemu farskemu demagoštvu.

Boj proti temu demagoštvu mora nastati in zato opozarjamo na resnost položaja. Naprednjaki iz mesta in okolice moramo složno nastopiti, da ga staremo. Kdor ima možgane, naj misli in kdor oči, naj gleda, kaj se godi okoli nas. Združimo se v svojih naprednih društvih in skrbimo za izobrazbo svojih članov. Kajti ko bomo izobrazili svoje ljudi in bomo spoznali, kdo je tisti, ki ga izkorišča in izžema, takrat bo sodba sklenjena in bo naše ljudstvo rešeno onih okov, ki ga danes tise.

Kranjski deželni zbor.

O zgradbi nove deželne hiše je poročal poslanec Žitnik ter stavljal tale predlog: I. Sklep deželnega zbora v XXV. seji z dne 1. februarja t. l. se razveljavi. II. Deželnemu odboru se naroča: 1. da izdela in predloži do prihodnjega zasedanja deželnega zbora podrobne načrte in proračun za gradnjo nove hiše na Auerspergovem svetu, v kateri naj bi bili nastavljeni sledeči uradi in zavodi: deželna banka, c. kr. agrarna komisija, kmetijsko kemijsko preizkuševališče, nadzorništvo deželne naklade, deželni stavbni urad, trgovska šola, zavod za pospeševanje obrti, deželni kulturni svet in deželna klet; 2. da sklene pogodbo kupno pogodbo z oskrbništvom knez Auerspergovih posestev glede nakupa stavbišča nekdanjega knežjega dvorca in pogodbo prodajno pogodbo s c. kr. kmetijsko družbo glede prodaje lantovža za svoto 50.000 K proti temu, da obdrži c. kr. kmetijska družba urade c. kr. agrarne komisije toliko časa brezplačno v hiši, dokler ne bo dozidano novo poslopje, oboje pa s pridržkom, da te kupni, oziroma prodajni pogodbi stopita v veljavo šele takrat, ko bo deželni zbor končno veljavno sklenil zgraditi novo hišo na Auerspergovem svetu, oziroma ko sklep deželnega zbora glede prodaje lantovža zadobi cesarjevo potrditev. III. Deželnemu odboru se naroča, da za prodajo lantovža izposluje najvišjo potrditev. Predlog je bil soglasno sprejet.

Prosnje vpokojenih učiteljev Gasparin, Gantar in Grossmann za priznanje VI. starostne doklade se odklonijo. Glede ostalih prečenj vpokojenih učiteljev, vdov in sirot za izboljšanje prejemkov, ozi-

roma dovoljenje podpor in miloščin se sklene, naj se v uprtevanja vrednih slučajih dovolijo podpore do najvišjega zneska 200 K, za kar se dovoli kredit v znesku 10.000 K.

O prošnji «Mlekarske zveze v Ljubljani» za podelitev brezobrestnega posojila je poročal poslanec Povše. Stavljal je tale predlog: Prošnja mlekarske zveze se odstopa v rešitev deželnemu odboru, ki naj po končni odreditvi in ureditvi vstrajnega nadzorovanja te zadruge in sodelovanja po deželnem mlekarskem nadzorniku podeli tej «Zvezi» potrebno brezobrestno posojilo za dobo petih let. Obenem se naroča deželnemu odboru, naj izposluje pri c. kr. kmetijskem ministrtvu primerno državno podporo k ustanovitvi osrednje prodajalnice te zveze v Trstu. Predlog je bil sprejet.

O nekaterih personalnih zadevah deželnih zavodov poročal posl. Mandelj. Glavne točke so: Letne plače okrožnih zdravnikov so razdeljene v tri razrede, in sicer po 1200, 1400 in 1600 K. Teh plač spada v najvišji razred 20 odstotkov, v ostala dva razreda pa po 40 odstotkov. Razrede zdravniških plač za posamezna službena mesta določi z ozirom na krajne razmere dotičnih stanovišč deželni odbor, dogovorno s političnim deželnim oblastvom. Vsak stalno nameščen okrožni zdravnik ima vrhutega pravice do aktivitetne doklade v letnem znesku 200 K in pa do dveh v plačo vstevnih starostnih doklad po 100 K, vselej po dopolnjeni petletni službeni dobi, kakor tudi do pokojninskih in preskrbninskih užikov zase in za ostale svojece. Pri odmeri vdovskih pokojnin je upoštevati službeno dobo umarlega okrožnega zdravnika tako, da dobi vdova pri službeni dobi umarlega soproga pod 15. leti pokojnine 800 K letno, pri službeni dobi od 15 do 20 let pokojnino 1200 K na leto. Vsak stalno nameščen okrožni zdravnik mora za pokojninske namene deželnemu zakladu plačevati tekoč letni prispevek, ki znaša prva tri leta po 15 odstotkov, poznejša leta pa po 43 odstotka za odmero pokojnine vstevnih aktivitetnih prejemkov. Ta prispevek se pobira v mesečnih obrokih ob izplačevanju plače in aktivitetne doklade. Dosedaj nabrani pokojninski zaklad okrožnih zdravnikov se izroči deželnemu zakladu, zato pa prevzame ta zaklad vse pokojninske in preskrbninske užikte za okrožne zdravnike in za njih zostale svojece v izplačevanje. Okrožnemu zdravniku gre za službene poti, katere opravlja na 2 kilometra daleč od svojega stanovišča, primeroma odkodovina, ki se mu izplačuje po določilu, ustanovljenem od političnega deželnega oblastva, dogovorno z deželnim odborom. Za zdravniške opravke, katere opravlja okrožni zdravnik po naročilu državne uprave v njenih stvareh, ima okrožni zdravnik pravico do pristojbin iz državnega zaklada. Zakonski načrt je bil sprejet v vseh treh citanjih brez debate.

Glede sistemiziranja mesta stalnega adjunkta v deželnem muzeju poročal posl. Povše.

O uspehu studij in osnovnih del v zadevi ustanovitve hidroelektričnih central je obširno poročal deželni odbornik dr. Lampe ter predlaga: Od deželnega odbora izvršeni nakup vodnih naprav med Mavčičami in Zbiljami, odnosno med Mošami in Smalednikom se naknadno odobri. Deželnemu odboru se za nadaljevanje poizvedb in pripravo načrtov v svrhu izrabe vodnih sil na Kranjskem za l. 1911 dovoli znesek 50.000 kron. Deželnemu odboru se naroča, da z vso energijo nadaljuje to akcijo in vse ukreme, kar mora čimprej dovesti do realiziranja izrabe vodnih sil po deželi. Posl. baron Afjaltrern je rekel, da o tehnični strani podjetij, ki jih je započel deželni odbor, ne bo go-

Minulo je leto, drugo in peto. Kakor da so me objeli črni oblaki in kakor da sta luni le dve zvezdi sijali v temni noči, to sta bila moja sina!

Nekaj dni po božiču sedim nekega večera že pozno in predem. Zunaj je divjal vihar, tresel okna, in luč je trepetala.

«Bum, bum!» se začuje na vratih.

Odprem: Vasilij.

«Vasilij, sinček moj! Kje je Andrejko?!»

«Andrejka ni več, mama! Andrej je legel, mama, da več ne vstane.»

Kakor da sem vedela: vsak dan in vsako noč sem ga objokovala. Mogel bi bil živeti in živeti. Po telesu, po moči in po navadah se je vrgel po osetu; in sedaj se je za osetom preselil na drugi svet.

«Vi ste se postarali, mamica! Kako ste živeli? Ali ste pretrpeli mnogo bede?»

«Tako sem živela: vstala pa jokala, legla pa plakala.»

«Jaz, mama, sem prišel k vam, da umrem.»

Gledam ga... tuga moja! Mlad je še, pa že uničen!

«Sinko moj, kaka sreča, če bi ne bila slisala tvojih besed.»

Gola resnica je bila, kar je on rekel.

Pojemal je, pojemal je moj Vasilij kakor sveča. Legel je onemogel in spomladi je umrl.

Kako je tudi mogel živeti? Rastel je tako, da je bilo veselje. Ose vaje in pohodi, to mu je uničilo vso moč.

«Nisem se rodil, majka moja, da bi v boju pobijal ljudi!» je rekel. «Vojaka ni za take ljudi, kakor sem jaz, jaz nisem pravi vojak.»

Ko je že ležal v silnih bolečinah, je vedno samo mislil in razmotrival.

«O bog, bog,» je izpregovoril, «kako je tvoj svet krasan! Jaz se nisem še naučil na svetu, ničesar se še nisem naučil in ničesar ne znam.»

Na zadnjo uro je izpregovoril: «Mama, jaz nisem živel na svetu! Same pripravljali sem se, da bi živel.»

Kakor da ga je pokosila kosa, jaz pa sem ostala sama.

X.

Edina tolažba mi je, da sanjam o deci. Vedno sanjam, da sta majhna, kakor mladeniča nikdar ne stopita predme v sanjah.

Kakor živa stojita pred mojo dušo. Andrej vesel in kuštrav, skače po hiši in kriči. Vasilij sedi zamišljen nad cveti in bilkami.

Prebudim se... pusto! Čaka me delo. Treba se je preživeti, treba je bridko trpeti.

Živim... gledam, kako se ruši hiša. Zdi se mi, da čutim, kako tudi mene pokriva prah, baš kakor da se živa pogrezam pod zemljo...

voril. Dasi je nasproten v principu industrijalnim podjetjem s strani javnih podjetij, vendar se mora zavzemati za načrt deželne odbora. Nakup raznih mlinov se mu zdi popolnoma umesten, z bog tega je tudi za to, da se dovoli še 50.000 K za nadaljevanje dosedanjih del, priporoča v vsakem oziru največjo previdnost. Končno je izjavil, da bo glasoval za predlog.

Dr. Triller: Mi uvidevamo, da tvorijo neizrabljene vodne sile drugačen zaklad. Zato smo za to, da si dežela osigura koncesije za vodne sile. Svoje pomisleke sem izražal že v osekovi seji, ne bom jih penavljaj, ker deloma ne spadajo v javnost. Dosedanja akcija glede nakupa vodnih sil še deželi ni nevarna, toda v bodoče se to lahko zgodi. Mi smo pripravljivi odobriti to, kar se je storilo, toda v bodoče je treba deželni odboru strogo naročiti, da ne sme nadaljevati svoje akcije glede nakupa vodnih naprav. Navetujem, da se predlog odseka za deželna podjetja predrugači v toliko, da se poročilo deželne odbora odobri, naroča pa se deželni odboru, naj takih nakupov ne nadaljuje brez striktnega odobrenja deželne zbornice. Obenem predlagam, naj se dež. odboru naroči, da izposluje koncesije vseh vodnih sil na Kranjskem.

Poslanec baron Born je izjavil, da bo glasoval za dr. Trillerjeve predloge. Dr. Sustersič je primerjal Lampeta — angleškemu državniku Disraeliju ter zagovarjal njegove načrte, rekoč, da je dež. odbor doslej tako previdno in pametno postopal glede nakupa vodnih sil, da mu je treba izreči tudi za bodoče zaupanje. Zato bo njegova stranka glasovala za predlog odseka za deželna podjetja.

Posl. Galle je naglašal, da smatra podjetje deželne odbora za navadno špekulacijo in da bo zaradi tega glasoval proti odsekovemu predlogu.

Po zaključni besedi dr. Lampeta je bil sprejet odsek predlog z glasovi klerikalcev, predlogi posl. dr. Trillerja pa so bili odklonjeni.

Na to je odredil dež. glavar Šuklje volitev novega deželne odbornika na mesto odstopivšega dež. odbornika Evg. Jarca. Izvoljen je bil z vsemi oddanimi glasovi (iz splošne kurije) za deželne odbornika dr. Iv. Zajec, ki je izvolitev tudi sprejel.

O prošnji krajevnega odbora c. kr. pletarske žele v Radovljici za podporo je poročal dr. Krek ter predlagal: Prošnja se odstopa dež. inemu odboru glede na postavko VIII. 4. 3. dež. proračuna v primerne rešitve. Sprejeto.

O samostalnem predlogu poslanca dr. Kveka je stavil poročevalec Povše tale predlog: Deželni odboru se naroča, naj postavo, tičejo se odveze davstev in denarjih in rečeh za cerkve župnije in njih organe predela izkušnjam primerno in in naj zlasti § 13. izpremeni v smislu dvakratnega sklepa deželne zbornice ter jo predloži v bodočem zasedanju deželne zbornice.

Koncem seje je utemeljeval poslanec Jarc svoj nujni predlog v varstvo zgodovinskih spomenikov in izkopaj. Nujnost je bila sprejeta in predlog je bil izročen upravnemu odseku.

Potni spomini.

Dalje.

Važno hranilo je mleko. Prija vsakemu starčku kakor mlademu, moškemu in ženskam, posebno važno hranilo je za otroke in rastočo mladino. Mleko se rabi dnevno velike množine. Saj je pa tudi malokateri prebivalec, da bi ga prav nič dnevno ne užil. V mestu so velikanske sijajno opravljene mlekarne, katere sprejemajo mleko iz okolice, cele Nizje Avstrije, pa tudi iz Moravske in Ogrske. Deloma je mlečna trgovina v rokah trgovcev, nekaj prodajajo veliki posestniki sami v svoji reži, n. pr. nadvojvoda Friderik in drugi, nekaj združeni veleposestniki v društvu. „dunajska mlekarne“, kateri pošiljajo mleko svojih posestev, nekaj pa kmetje sami in njih zadruga, združeni v „nizjeavstrijski mlekarne“. Največji in najpomembnejši mlekarini na Dunaju sta dunajska in nizjeavstrijska. Prvo imenovana velja po svoji velikosti, najuovnejši moderno urejeni opravi, svojih kemičnih preparatov kot najvzornejša mlekarne sveta.

Vsaka teh dveh mlekarin prejme povprečno vsak dan od svojih članov okrog 70.000 l mleka. Dnevna množina se nekoliko ravna po letnem času, vendar pa leta nima posebnega upliva na mlečno produkcijo, ker skrbe ti člani, da rede živino tako, da imajo mleko vsak čas v enakih množinah na razpolago. Ti gospodarji so pač nekoliko drugače gojeni, kakor naši posestniki, kateri menijo, da se mora molati krava le tedaj, ko raste trava in je zelenje na polju in travniku. Ko to mine, v zimskem času živino razen slame ne privoščijo ničesar, vsled tega tudi od nje ničesar zahtevati ne morejo.

Po naših slovenskih krajih, kjer imajo mlekarne, imajo to žalostno izkušnjo, da hoče poleti vsako mleko oddajati, pozimi pa preneha ter jim ni nič mar, če tudi mlekarne trpi vsled tega, ker odjemalcey ne more postreči. Dalje je tudi on nas, da nobeden član ne mara nič riskirati. Če ima delež kakih 5 K, gleda, kdaj ga bo dvignil. Pri nas se manjka pravega spoznanja, da zida kmet za oddajo svojih pridelkov boljše bodočnost s svojim kapitalom. Kakor se z lesenim klincom ne izorje njiva, s svedrom ne odere krava, tako tudi brez nič ni misliti nato, da bi se brez orodja, strojev predelavale mleko v maslo, sir ali isto celo eksportiralo.

Dunajska mlekarne je pričela s svojim delovanjem leta 1881, imela je tedaj 33 članov z 91 deleži. Člani te mlekarne so samo veleposestniki iz Nizje Avstrije, Češke, Moravske in Ogrske, katerih marsikdo pošilja od svoje kmetije dnevno do 2000 litrov mleka. To so taki veleposestniki, proti katerim so naši kranjski grajščaki in veleposestniki prav to, ako rabimo domači primer, kakor naši kajzarji in bajtarji proti posestnikom (gruntarjem).

Član dunajske mlekarne plača za vsakih 100 do 150 hektolitrov dnevno doposlanega mleka delež 2000 kron in za ravno to množino plača takoj v rezervni zaklad 1000 kron.

Leta 1907 je stala ta mlekarne že 90 članov s 503 deleži.

Glede letne produkcije mleka je omeniti, da je prejela prvo leto po ustanovitvi celo leto 1.935.911 litrov, a čez 27 let, t. j. l. 1907 v celem letu 23.559.128 litrov, torej je povisek v teh letih skoro 22 milijonov litrov!

Dunajska mlekarne ima svojo lastno poslopje, katero zavzema 10.000 m² in stoji v Pratrju. Poslopje je dolgo 162 m, široko 61 m ter precej razkošno in luksurično zidano. V tem poslopiju se vrši cela fabrikacija.

V podjetju je vedno uslužbenih 450 do 550 oseb, v jutranjih urah pri dovozu, odvozu in prodaji mleka celo čez 1000 oseb. Da bi poslopje nadrobno popisovali, tega danes ne storimo, mogoče da ob drugi priliki. Lahko pa se pripomnimo, da vzdržuje ta mlekarne vedno okrog 160 konj, 100 težkih voz za dovoz mleka po mestu in iz kolodvorov in 131 prodajalnic, kjer prodajajo mleko na drobno in v katerih se lahko tudi pije ob vsakem času. Prodajalnice so okusno opremljene, snažne. Navadno so razdeljene v dva dela. V enem je omara za led, med katerimi je mleko, vedno hladno, potem maslo, siri, jajca in pult za prodajo, drug oddelek ali sobica pa služi gostom, da v njej pijejo mleko. V tej sobici se čedne okrogle mizice, kakor v kavarnah, po stenah visijo časopisi, da si človek lahko poišče dnevne dogodke.

Zelo v tem obsegu in take moči je „nizjeavstrijska mlekarne“. Razloček je, da so pri tej članice mlekarne zadruga, katerih je po Nizji Avstriji lepo število in služijo Nizji Avstrijski kot nabiralnice za mleko. Le te imajo navadne svoja, priprosto, a mično zgrajena poslopja, v katerih se nahaja hladilnik, ledeni, nekaj vrčev, toščomer ter nekaj drugih malenkosti. Mleko se domaša dvakrat v mlekarne, se ga takoj ohladi, postavi v ledenicoter z večernim vlakom odpelje na Dunaj, kjer se v centrali pasturizira (segreje do 80°C) zopet ohladi ter nato razproda. Nizjeavstrijska mlekarne je deželno podjetje ter se je hotelo pokazati s to ustanovitvijo, da je tudi kmečko mleko sposobno za uživanje razvjenega mestnega prebivalstva, ako se za ta namen pripravi. Tudi s kmečkim mlekom so Dunajčani prav zadovoljni, kakor nasprotno kmetje, ker niso več odvisni od živinskih prekupčevalcev.

Dalje prih.

Godovi prihodnjega tedna:

20. Varstvo Dev. Mar., Vladiboj, Vidoslava, Cestimir; 21. Kolumban, Grunislav, Pavija; 22. Cecilija, Maver, Svetoslav, Vito; 23. Klemen, Felicitas, Draguš, Dalibor; 24. Janez od kr., Hrzigon, Zoran; 25. Katarina, Jukunda, Kolomir, Ljubolja; 26. Konrad, Silvester, Radejka.

Sejmi prih. teden na Gorenjskem:

23. v Mojstrani; 25. v Domžalah.

Gospodarski del.

Tedenski sejem v Kranju dne 14. novembra 1910. leta. — Prignalo se je: 121 glav domače goveje živine, 102 glav bosanske goveje živine, 22 glav goveje živine hrvaške, 1 domače tele, — hrvaških telet, 37 domačih prašičev, — hrvaških prašičev, — domačih ovac, — hrvaških ovac, — koz, — buš in — bosanski bivoli. — Od prignane živine je bilo za mesarja 55 glav domače govede in 65 glav bosanske govede. — Cena od kilograma žive teže: 88—84 vinarjev za pitane vole domače, 75—80 vinarjev za domače srednje pitane vole, 70—76 vinarjev za nepitane domače vole, 80—86 vinarjev za bosanske goved, 1 K do 1 K 10 vin. za teleta in 1 K do 1 K 20 vin. za prešiče za rejo, 1 K do 1 K 16 vin. za prašiče pitane. — Pšenica K 10:50, proso K 7:25, rž K 8:—, oves K 8:50, ajda K 8:—, repno seme K —, detelno seme 65 K do 68 K, fižol ribničar K 12:—, mandalon K 12:—, koks 14:— K, krompir K 4:— za 50 kg.

Zimsko-športna anketa na Bohinjski Bistrici. Prošlo nedeljo dne 6. t. m. se je vršil na Bohinjski Bistrici na vabilo ravnateljstva državne železnice v Trstu razgovor, katerega glavne točke so bile: 1) posebni zimski športni vlaki, 2) znižanje voznih cen za obiskovalce krajev, kjer se goji zimski šport, 3) vremenska poročila. Zborovanje je vodil zastopnik c. kr. ravnateljstva drž. železnice v Trstu, gospod dr. Foregger, ki je vzel na znanje želje in mnenja posameznih udeležencev. Navzoči so bili zastopniki dež. zveze za tujski promet na Kranj-

skem, Koroškem, Goriskem in Trstu, odposlanci športnih društev kakor: Societá, Alpina delle Giulie, esrednjega odbora slovenskega planinskega društva v Ljubljani in njega podružnice v Trstu in Gorici, sekcij nemško-avstrijskega plan. društva v Ljubljani in Trstu, ljubljanskega «Bicycle-Cluba» in «Schi-Cluba», Beljak. Predvsem se je povdarjalo, naj se tudi letos uvede posebni vlak, ki bi vozil ob nedeljah in praznikih po znižanih cenah iz Trsta do Jesenic. Isti naj bi odhajal iz Trsta šele ob 6:30, vračal pa bi se tako, da bi pasiral Boh. Bistrico zvečer ob 8:30, kar bi ustrezalo željam vsestranskega občinstva. Dalje se je izrazila želja, naj bi se tudi letos izdajale športne karte z dokaj znižanimi cenami, katerih razpečavanje bi prevzele deželne zveze za tujski promet. Željo dež. zveze za tujski promet na Koroškem: naj bi se uveljavile športne karte iz Trsta, Gorice in Ljubljane tudi za koroška športna shajališča, kakor Weitzelsdorf, Celovec, Beljak, je toplo priporočal in utemeljeval zastopnik deželne zveze za tujski promet na Kranjskem. Naznanila o vremenskih razmerah s Kranjskega in Koroškega bodo sporočevali uradno poročila državnih železnice v mestih Trstu in Ljubljani pa bodo razglaševala poročila ondotne deželne zveze za tujski promet. Potemtakem se bodo letos že izdatno izboljšal cel promet ter se poljubno razširil. Športne karte se uveljavijo tudi za Kranjsko goro, s čimer bodo posebno ustrezno željam Ljubljančanov, ki jim bodo na ta način odprte 3 proge. Prav posebno pa se bo dvignil in povzpil, kakor vse kaže, v bližajoči se zimski sezoni, zimski šport v Bohinju, tako da smemo pričakovati, da postane naš Bohinj v kratkih letih po raznih nadaljnjih napravah, prvo in glavno moderno zimsko športno shajališče. Nova pot iz Bohinja do Ravni, po kateri bo mogoče s konji in saumi dospeti do starta sankališča «Belvedere», ki se bo letos v ta namen zgradila, bo gotovo veliko k temu pripomogla. Tudi Bled uvede letos dvoje sankališč, poleg tega pa se bo gojilo tam posebno drsanje.

Kletarski tečaji. V primeru z drugimi, bolj naprednimi vinorodnimi deželami, je naše kletarstvo še na jako nizki stopinji. Zaradi tega je zlasti sedaj, ko je nastala potreba, da vino izvažamo, nujno potrebno, da se naši vinogradniki poprimejo boljšega kletarjenja ter da pridelujejo dobro, okusno, čisto in stanevitno vino, ker je drugače nemogoče, s pridelki drugih vinorodnih dežel uspešno konkurirati. Kaj pomaga gospodarju-vinogradniku še tako lepo gozde, ko ne zna iz njega pripraviti take pijače, kakršna se dandanes po svetu zahteva? Ravnotako je tudi za kletarje, vinske trgovce in gostilničarje, ki posredujejo prodajo vina med pridelovalcem in občinstvo, znanje umnega kletarstva, zlasti pravilnega ravnanja s posodo in z vinom neobhodno potrebno, kajti iz najbolj slatne kapljice se z nepravilnim ravnanjem lahko naredi najgusnejša pijača! Da imajo ukaželjni prilike se v umnem kletarstvu temeljito izučiti, priredi c. k. vinarski nadzornik B. Skalicky pri državni vzorni kleti v Rudolfovem tekom tekoče zime več trodnevni kletarskih tečajev. Kdor se misli katerega teh tečajev udeležiti, zgledi naj se takoj pri c. k. vinarskem nadzorstvu v Rudolfovem. Ker je število za udeležence za vsak tečaj omejeno, treba se je, komur je na stvari ležeče, čimprej zglasiti. Vsak kdor bo v tečaj sprejet, bo o tem potem posebnega vabila vsaj en teden prej pričetkom tečaja obveščen.

Dopisi.

Iz Velesovega nam pišejo: Dne 3. t. m. smo imeli pri nas zelo redko slavlje. Ta dan je namreč odkrilo „Radovljiško učiteljsko društvo“ spomenik pokojni učiteljici, velesovski rojakinji Mariji Hacinovi, ki je umrla dne 24. decembra 1906. leta. Slavlje je bilo nadvse pretresljivo, a tudi najlepši in najdostojnejši dokaz, kako lepo soglasje in lepa kolegijalnost vlada ravno med onim delom učiteljstva, ki še ne prisega na novi prapor in da ravno to učiteljstvo ne dela izjeme v učiteljskem stanu. Po končani sv. maši-zadušnici, ki se je ravno vsled šlabe poti in velike oddaljenosti došlih kolegij in kolegov iz radovljiškega okraja, zakasnela za dobre pol ure, je imel nagrobni govor predsednik imenovanega društva, tovariš Iv. Šega, v katerem se je spominjal vrlih in delovanja pokojne Marije. — V zahvalo za izkazano ji čast je govoril na to v imenu domačinov velesovski župnik J. Brešar. Zahvaljeval se je prav lepo udeležnikom in povdarjal, da ga ta čin pijetete izvanredno veselil, ker se je tako lepo in spodbudljivo izvršil, v onem smislu, za katerega je pokojnica tako zvesto in lepo delovala. — Društvo je poleg tega še položilo na grob krasen šopek svežih cvetic. — Z obžalovanjem moramo povdarjati, da se tega slavlja ni udeležila niti ena zastopnica one struje, ki si je na svoj prapor napisala „krščansko ljubezen“. — Pokojnica je bila z vsem svojim delovanjem in čustvovanjem resnična pripadnica te krščanske ljubezni, a njene sovrstnice nosijo to ljubezen na jeziku, krščanstvo jim je le fraza in sredstvo v dosego njih egoističnih ciljev. — In Ti, Marija, odpusti jim! — n.

Dober tek!

Zdrav želodec imamo in nič nas ne tišči v želodcu, nobenih bolečin, odkar jemljemo Fellerjeve odvajajoče rabarbarne praške z znamko «Elsapillen». Pravimo Vam iz izkušnje, poskusite jih tudi vi, urejajo blatenje in pospešujejo prebavo. 6 skatljice franco 4 K. Izdelatelj jih je lekarnar E. V. Feller v Štubici, Elsin trg št. 264, Hrvatsko.

Iz selške doline. V «Domoljubu» žuga nekdo, da bodo govorili krajni šolski sveti in da bodo potem govorili možje, ne otroci. Ptica se spozna po petju, dopisnika pa po tem, da govori o krajnih šolskih svetih. Je namreč eden tistih ptic, za katere je Jezus rekel: «Moje kraljestvo ni od tega sveta», ki pa se sami volijo za predsednike krajnih šolskih svetov, če nimajo zagotovila, da jih bodo drugi. Zanimivo pa je, da dopisnik prišteva sebe k otrokom, ker pravi, da so dosedaj govorili otroci, a sedaj ni še nihče toliko govoril kot on. Svetujemo pa tudi krajnim šolskim svetom, naj bodo previdni, da je ne dobe po jeziku, kot jo je že dopisnik, ker časi potrpežljivosti so minuli.

Iz Selo. Na občni zbor kmetijske družbe je drlo od klerikalne strani vse, kar je imelo štiri krome, da se je vpisalo. Od naše strani je bila udeležba bolj slaba, ker ni bilo nikake agitacije in so se nasprotniki čisto na skrivnem pripravljali. Vendar pa moramo grajati zaspanost na naši strani, ker vsakdo je lahko vedel, kaj nameravajo klerikalci, ko je videl v «Kmetovalcu» med priglasišimi novimi člani polno takih, ki so bili doslej nasprotniki družbe, in pa takih, ki se polja nimajo, pa so znani kot strastni klerikalci. Kmetijsko družbo so spravili kvisku napredni kmetovalci, zato je ne-spametno pustiti, da jo klerikalci dobe v roke in jo izmolzejo. Saj klerikalcem ni za nikako resno delo. Danes se vržejo na kako stvar z vsem ogojem, jutri se je že naveličajo, začno zopet kaj novega, prejšnje pa puste, da zaspi in pogine. Zato moramo odločno grajati naše zaspance. Res ima kmet vsak dan dovolj dela, res je bilo slabo vreme, res je pa tudi, da se nam za tako važno stvar ne sme zdeti nobena pot predolga. Če se tožarimo leta za kos zemlje, kjer raste kemaj kos trave, ali bomo mar pustili brez odpora družbo, ki je tako važna za kmeta. Učimo se od naših zaslepljenih nasprotnikov. Oni se ne bore za svoje korist, ampak le za farovško oblast, pa še za tako malovredno stvar se poganjajo mnogo bolj požrtvovalno kot mi, ki se trudimo za kmetovo samostojnost in za njegov blagor.

Iz selške doline. Jesen je tu. Dolge, sive megle se vlačijo po obzorju, ki nas spominjajo, da je konec lepih, solčnih dni. Pa nas bi ne strasil to še toliko, saj vemo, da dež za solncem mora priti — in po megli se zjasni, ko bi se ne bila privlekla na jesen še druga, dolga strupena megla, ki preti liki zvezdi-repatici oplaziti celo dolino. Vsakdo bo pač takoj uganil, da je to naša neizogibna Emica-repatica. Dasi je hinavsko-klerikalna, postalo je vendar našim klerikalnim prvakom tesno pri srcu, saj tudi oni vedo, da ji ni nihče presvet in vsakega obere do kosti. Če ima slučajno kaka gospa ali gospica bolj lušten obrazek, bodisi že klerikalna ali liberalna, in če vrhutega izobraženim moškim vsestransko ugaja, je že izgubljena pri naši zavistni Emi, in prej ne najde miru, da zavihiti svoj ostrbi bič v podobi jezika, da bi ji vzela vsaj ugled, ker ji prikupne zunanosti ne more uničiti. Seveda se to revici nikoli ne posreči, ker vsak spozna, da si s tem celi svoje rane. Navedli bi lahko sto in sto slučajev, koliko intrig in sovraštva je že ona naredila med nami, za kar imamo dokaze. Selški župnik naj pa tudi ve, da je iz župnišča raznašala stvari, ki bi njemu in drugim silno škodovala, ko bi jih izvedeli gotovi ljudje. Velika reva je pred njo poslančeva žena na Češnjici. Hodila je svoje čase k nji v gostilno, a le zato, da so se vsi na njen račun norčevali iz nje. Ko bi ona vedela, kake besede so padale na nje, bi jo iz gornjega nadstropja prijela za lase, ker niže bi je ne dosegla, ker je predolga, ta siba božja. Čisto gotovo lahko trdim, da, ko bi vsaka družina vedela, kako brusi svoj jezik ob vsakega, ki ga seveda spredaj liže, zadaj pa razpračka, bi gotovo ne bilo niti ene boljše hiše gor do Sorice, da bi ji pred nosom ne zaprli vrata. Iz učiteljic se vedno norčuje in le ona se domišlja, da je nad vse, a povemo ji, da je človek, ki opravlja in celo natolcuje, na najnižji stopinji izobrazbe.

O, Emica, rdečelasa,
rodila si se dolgo časa,
Ves čas je bog za to porabil,
da jezik dolg in telo ti vstavil.

Iz Škofje Loke. Iz izobraževalnega društva so izključili dvoje najboljših moči, uporabljivih bodisi pri igrah, bodisi pri nastopih «Mladenške in Marijine družbe». Kaj pač onadva moreta, če sta njih srca vneti drug za drugega! Predsednik mladenške družbe je menda vrnil vse znake; pa tudi njegova nevesta je menda storila isto. V «Mšnici» včasih celo kakemu kaplanu zavro možgani, da ga mora gostilničar poriniti za peč, da ne sili preveč v njegovo ženo. Izobraževalno društvo bo baje prirejalo plesne zabave. Upano pa, da se bodo moški posebej, ženske pa posebej zabavale. Ali je res pod duhovniško komando že vse dovoljeno? Je pač treba nekaj ugodnosti dovoliti, sicer bo društvo kmalu prazno. «Slovenec» je pred kratkim pisal o preganjanju menihov na Portugalskem. Seveda je bilo to skoro sama laž. Kljub temu so se našim klerikalcem ti reveži silno smilili. Dotični dopisi iz «Slovenca» so bili celo prilepljeni na neki sid, da je lahko vsakdo čital ta namišljena grozodejstva. Škoda, da niso bila prilepljena poleg teh tudi jasna poročila grozodejstev iz Čenstohova. To bi bila lepa paralela, ki bi morala tudi otrokom odpreti oči. — Da vsi duhovniki ne deljo

enakih blagoslovov, kaže sledeča resnična dogodba: V sosednji vasi, v Puštalu, se je naselil nek vpokojeni duhovnik. Vsled starosti ne more hoditi po strzem klancu v mesto, kajšele po stopnicah. Prosil je, naj bi se mu dovolilo vsak dan maševati v «špitalski» cerkvi. Njegova prošnja je bila uslišana. Ljudje so pridno hodili k njegovim mašam. Posebno ob nedeljah jih je bilo mnogo v tej cerkvi pri maši. Vsled tega ga je neki njegov duhovni sobrat zavidal in mu zapovedal, da mora ob nedeljah in praznikih maševati le pri zaprtih vratih. To je vzrok, da je sedaj mnogo ljudi brez maše? Ali je maša kakoga vpokojenega duhovnika slabša od drugih? Le tako naprej, bomo že videli, kam bodo duhovniki prignali svoje ovčice! — V Stari Loki se je zlegla «Čukarija». Prav po kockoše se je skrbelo za «Čukce». Napravili so jim sive hlače, rdeče jopice in črno-rdeče čepice. Skrb je šla še dalje. Prepovedalo se je «Čukom» hoditi v gostilno za «Britofom». Bog ve zakaj? Vsaj je gostilničar vendar skoziaskoz poštena kršćanska duša, ki si s vojo pridnostjo služi uborni vsakdanji kruh. «Čukci» so seveda ubogali. Slučaj je pa ravno hotel, da se je v tisto hišo naselila neka vdova s tremi hčerami. Te so začele «Čuk» mikati. Pa kako do njih, ker v gostilno ne smejo? Skorajzili so se nekoč in hajd kar čez gostilničarjevo dvorišče. To seveda gostilničarju ni bilo všeč. Ustavil jih je nekoč. Toda prebrizani «Čukci» so ga zavrnil, češ: «Puščico nastavi na dvorišče, pa boš dobil plačilo.» Gostilničar sicer tega ni storil, «Čukci» pa vendar pridno hodijo vasovat k mladim punicam. Pretečeni ponedeljek so menda celi dan drli mačka pri svojih ljubicah. Maček je pa moral biti zelo hud, ker so morale ljubice zakleniti vrata in zagrniti okna! Upamo, da bo novoimenovani g. dekan napravil konec temu pohujšljivemu početju. Kako hudobni so nekateri naši farani, izpričuje naj to, da so nabirali podpise, da bi škof preklical to imenovanje! Hujskarije je v klerikalnem taboru brez konca in kraja! Le tako naprej, dokler ne bo mera polna!

Iz ženčurske občine.

Pred kratkim je potrdil cesar novi občinski volilni red za Kranjsko in tekem enega leta se ponove občinske volitve po celi deželi, torej tudi pri nas. In tega komaj čakamo, kajti odkar so v naši občini slučajno klerikalci na krmilu, gre ugled in občinsko gospodarstvo naše občine gorostavno navzdol. Pa kako bi tudi ne šlo, ko pa predstavitelji klerikalizma slove v naši občini daleč naokoli po svoji omejenosti in zakrkojenosti, tako da so že prišli v pregovor.

Oglejmo si par teh predstaviteljev nekoliko bližje! Pred vsem naš občinski odbor! To Vam je z malimi izjemami zbirka, katere bi bil vsak komedijant vesel! Na čelu mu stoji znani strokovnjak hrvaških kobil Martnjek, sicer mož poštenjak, v tem slučaju pa samo nabasan mož. Uradne posle opravljata večidel župnik in kaplan, seveda mnogokrat tako, da se mož niti ne zaveda, da je samo smešna igrača v rokah drugih! Vsi občani z nevoljo občutimo razliko med sedanjim uradovanjem in med uzornim redom pod županstvom izkušnega moža g. Matevža Barleta iz Luž, in komaj čakamo, da z glasovno v roki naredimo konec tem neznoznim razmeram. Več za enkrat ne pišem o tem! V odboru samem pa hoče imeti glavno besedo znani Sajovec iz Velesovega in kdor tega pozna, ta ve vse! Pravijo, da bo sedaj uto podrl in na njeno mesto znamenje postavil v zahvalo, da se mu je nekaj posrečilo. Vznamenje pa bo obesil fotografijo rajnega Andreja Pogačnika vulgo Suštarjevega iz Olševka... Pred puščico bo pa postavil baje za strožo svojega sinčka Fridolinčka...

Toda vrnimo se rajši k občinskemu odboru! V eni zadnjih svojih sej je sklenil, da se nobeni gostilni več ne dovoli godca, a kdor ima gramofon, tega se obdači s K 24 — letno. Ne pade nam na um, zagovarjati pijančevanje, mislimo pa, da je ljudstvo v naši občini že toliko izobraženo, da se po težkem, trudapolnem, celotredenskem delu že sme kakšno medeljo po svoje razvedriti. Seveda, naš slavni občinski odbor svojim volilcem tega ne privošči, naš slavni občinski odbor hoče imeti svoje soobčane in to odraslene može in žene, fante in dekleta, za navadne šolske otroke, katerim hoče tudi v zasebnem življenju predpisovati, kaj smejo in kaj ne. — V tem oziru odgovorimo našemu odboru že pri prihodnjih volitvah! Ni nam neznan, da imajo pri teh ukrepih precej težko besedo farovži zraven, v prvi vrsti naš gospod župnik Šška, kateri ga smo imeli za pametnega moža, ki se ne mara poniževati na stopnjo lačnih, po dobrih farah koprnečih kaplančkov. Da je za take sklepe zavzel tudi naš gospod župnik, ki hodi včasih gor v zelene Kroke in dobi semtertja na kako prošnjo tudi «korbco», tisti župnik, ki ima včasih kaj čudne nazore o dostojnosti vzpričo deklet... naj zadržuje, ako povemo, da sta deklici zbežali od sramu in se je ena zaklela, da «nikdar več v farovž!» Gospod župnik, nam je to neljubo, verjemite nam, toda vi in vaši ljudje nas silite k temu! In prepričani bodite, da dokler ne odstranite iz vašega štaba gotovih usiljenih ljudi, tako dolgo obstoja tudi za vas velika nevarnost, da se umazete!

In pa velesovski župnik Brešar, ta vzor gornjskega fajmoštra! Svojim ovčicam zabičuje: Posvečuj praznik! sam pa na Vseh svetnikov dan iztira dinarje na dež kamenje pobijati in blato držati! Gospod župnik Brešar, vi ste si predobro v svesti, kdo je glavni krivec vseh razprtij v občini; vprašamo vas, kako se to strinja z vašim slalom? Kako se strinja z vašim ugledom, da tako zaupno občujete z ljudmi, ki so vas še pred kratkim v javnosti na kar najumazaniji način grdili, z ljudmi, katerih bi se preprost mož še z rokavicami rad ne dotaknil?

Vse odbornike pa vprašamo tem potom javno, kdaj mislijo preskrbeti napisne tablice po vaseh, od katerih je cela vrsta brez njih? V prid občinske blagajne zahtevamo samoslovenske!

S pozivom, da naj izvoljeni odborniki to delajo, za kar smo jih volili, sklepa za enkrat več volilcev.

Iz Železnikov.

«Vesel in slavnosten dan je bil za Železnike nedelje, dne 23. oktobra,» piše «Domoljubov» dopisnik v 44. številki. Resnica je, da je cerkev nadvse krasno in elegantno poslikana in da po deželi na celi Kranjski skoro ni para naši cerkvi. Mladi slikar g. Ivan Mlakar ji pokazal s svojim delom, da je pridobil po mnogih letih v tujini dobro prakso v svoji stroki in zatorej naj tudi v istini vpostevajo Slovenci geslo: Svoji k svojim, da ne bode potreba iti rojakom v tujino iskat kruha in osobito še takim, ki zaslužijo najvišje priznanje za svoje delo. Čast gre tudi gospodu župniku, ker se je potrudil in storil vse, kar je bilo mogoče, da ozaljša in olepša našo že itak lepo cerkev. Z laj pa vsi farani iz srca želimo, naj se v našem lepem hramu oznanjuje samo božja beseda in opusti vsa politika, ki ne spada v cerkev in tedaj bo to svetišče, ki ga v resnici nima para na Kranjskem. Dela pri cerkvi so bili deležni po večini domačini, toda sawo tisti, ki so šli z župnikom volit, drugi rokodelci so se prezrli, kakor tudi trgovci, od katerih se železno, pocinkano pločevno za kritje strehe ni hotelo kupiti, dasi bi jo lahko po isti ceni dajali, kakor vsak vnjanji trgovec. Brez bojkota se pri nas ne more nič zgoditi in še cerkvena streha se ni megla brez tega pokrita. Drugače se je vse delo pri cerkvi srečno dovršilo, a pri otvoritvi na predvečer, v soboto, bi se bila kmalu zgodila velika nesreča, ki bi bila zabtevala skoro človeško žrtev. Po prenešanju svetega Rešajega telesa v novo župno cerkev je utripalo srce nekaterim pobožnim ženam tako močno, da so po cerkvenem opravilu pred cerkvijo «glasno» prepevale božje pesmi, ki pa najbrž niso bile Bogu dopadljive, ker so izhajale iz požrešnih grl. Po končanem «strašanskem» petju so se podale na dom imovite M'cke in si privoščile dobro malco. V udanosti do svojega dobrega dušnega pastirja in v veselju novo ohranjene cerkve so se te pobožne žene tako navedle klobas in napile vina, da je rabila ena zdravniško pomoč pozno v noči in kmalu bi bila plačala dobro malco s smrtjo. Vsled tega priporočamo našim pobožnim ženam vzernost v jedi in pijači, ki je gotovo bolj Bogu dopadljivo kakor njih petje.

Dopisnik hvali tudi med drugim nekatere naše napredne može, ki so v resnici hvalevredni in dopisniku le priporočamo, naj vedno vposteva tiste ljudi, kateri so spoštovanja vredni in ki so tudi v položaju kaj žrtvovali za dobre namene, ako pride potreba. Da se bode pa njih dobrotah nehala, ko bodo stopali na odločilna občinska mesta po iniciativi župnikovi različni Renovci in Šmencovi Janezi in Blaški, je pa več kakor gotovo in naši može bodo rekli, kadar se jih bo nadlegovalo: Tisti, ki odločujejo v občini, naj tudi plačujejo, in ako se razmere ne predručajijo, bo ta doba kaj kmalu nastopila. Za posledice naj se pa farani potem zahvalijo raznim klerikalnim hujskačem. Slab gospodar, ki bi si pustil ukazovati od svojih podložnih. Upamo pa, da bodo vsi pametni ljudje izprevideli, da s sedanjo klerikalno politiko ne bomo dosegli ničesar koristnega, ampak samo sovraštvo in zatorej želimo, naj se v času lepo ozaljšane cerkve tudi naša politika izpremeni v lepo, družabno in prijateljsko življenje, kakršno je bilo še pred kratkim časom v naši občini. Zgodilo se bode pa to šele takrat, kadar župnik ne bo hodil po hišah polt z rat.

Novosti založne fiskarne Iv. Pr. Lampreta v Kranju

Po zaplembi druga izdaja.

Zelo aktualno! Ravnokar je izšel Zelo aktualno!

7. snopič poljudne zbirke „Več luči“:

**:: Strašna grozodejstva v ::
samostanu čenstohovskem.**

Cena 20 vin. S tremi slikami. Cena 20 vin.

Dobliva se v tiskarni Iv. Pr. Lampret in po knjigotržnicah.

Izšel je 8. snopič zbirke „Več luči“

Jo, jo, ta neznozna draginja!

Predavanje: „O izobrazbi“ prof. dr. Simon Dolarja danes zvečer ob pol 9. zvečer v Narodni čitalnici

Radovljiške novice.

Osebnostna vest. Premestjen je v Radovljico c. kr. davčni asistent I. Pirnat iz Kranja na mesto tja odislega c. kr. davčnega upravitelja J. Ahlina. — V pondeljek je umrl posestnik J. Olfitčič iz Podmesta. Svetila mu večna luč!

O naših gledaliških diletantih prihodnjic.

C. kr. pletarska šola prav dobro napreduje. Z veseljem in zadovoljstvom opazujemo, da dobiva ta zavod med prostim ljudstvom vedno več zaupanja, in da so pričeli kmetje pošiljati svoje hčere v pouk. Pač uvidevajo, da se tu lahko zasluži mnogo in brez posebnega truda. Prepričani smo, da postane ta zavod prejalisej pravi blagoslov za naš kraj.

Draginja! Ta glas gre po celi deželi — a tudi pri nas jo čutimo na vseh koncih in krajih. Živila bodo kmalu tako draga, da jih bo treba odtehtovati z denarjem. Omenjamo le to, da žugajo kmetje nastaviti mernik krompirja na 2 kroni i. t. d. A tudi v prodajalnah je neznosna draginja. Čudimo se le temu, da pri nas raste cena vsemu — če pa slučajno pade cena temu ali onemu blagu za toliko in toliko, ostanemo pri nas pri starem. Omenjamo le to, da je na Dunaju padla cena sladkorju pred par dnevi kar za 12 h pri kg, a v Radovljici smo še vedno tam, kjer smo bili prej. Imamo pač mnogo še starega blaga?!

Zadnje dni pa smo dobili tudi sneg. In sicer je pričelo prav počezno mestu v petek, dne 18. t. m. zjutraj okrog 10. ure. No, in sedaj ga je že dobra pet. Kakor kažejo znamenja, se nam obeta dolga in huda zima. Ubogi naši ptički. Usmiljeni ljudje, potresajte jim drobtince, saj veste, kako huda je lakota, dobrota se vam bo stotero povrnila!

V Kranju, dne 19. novembra 1910.

Državni zbor. Državni zbor bo sklican, če se bodo česko-nemška pogajanja razbila, med 22. in 24. novembrom. Če bi se pa v Pragi v zadnjem trenutku posrečilo doseči sporazum med obema narodoma, bo treba dati českomu deželni zboru še nekaj dni na razpolago, da odobri v posameznih komisijah sklenjene predloge. Kakor je pa razvidno iz zadnjih poročil, smemo smatrati mirovna pogajanja med Čehi in Nemci za razbita.

Delegacije. Delegacije so ta teden skončale svoje delovanje. V eni zadnjih sej je doživel vodja naših klerikalcev, dr. Šušteršič, velikansko blamažo. Kot zvesti sluga sarajevskega škofa dr. Stadlerja je predlagal, naj se izreče nezaupnica skupnemu finančnemu ministru Burianu. Speljal je res par Slovanov na led, da so glasovali za to. Njegov predlog je seveda padel, ker je bil v prvi vrsti naperjen proti poslancu Ploju in proti bosanskim Srbom. In čeprav so nekateri Čehi glasovali za ta predlog, vendar kar najostreje obsojajo grde namene dr. Šušteršiča in pravijo, da dr. Šušteršiču ne gre za bosanske kmete, temveč edinole za klerikalno propagando. Klerikalci so na ta način prišli tudi v državnem zboru popolnoma ob kredit in veljavo.

Češki poslanec Masaryk je v avstrijskih delegacijah na podlagi spisov dokazal, da je imel naš avstrijski minister za vnasje zadeve, grof Aehrenthal v Beogradu svoje spijone, kateri so tudi ponaredili razne dokumente, ki so se izrabljali svoj čas proti Srbom v Avstriji, posebno na Hrvaškem.

Plačevanje v štetem denarju je za sedaj najbolj pereče notranje vprašanje avstro-ogrsko. Vpeljavo tega vplačevanja, ki pomeni, da ima avstro-ogrsko banka vsak bankovec izplačati v zlatu, zahteva ogrska vlada, ki hoče to pokazati kot tako pridobitev, da bi z njo lahko potisnila razne druge madžarske zahteve v kot. Avstrijska vlada so je do zadnjega branila. Sedaj se poroča, da se je med avstrijskimi in ogrskimi ministri dosegel nekakšen sporazum. Natančnejšega pa še ni nič znano. Konference avstrijskih in ogrskih ministrov se nevrenehoma nadaljujejo.

Občinski svet v Trentinu razpuščen. Nasprotja gospodarskega značaja, ki so že dlje časa vladala med liberalno-demokratsko večino ter šele pred kratkim v občinski zastop došlo krščansko-socialno manjšino, so dala povod, da je namestništvo razpuščilo občinski zastop trentinski. Vlastnim komisarjem je imenovan bivši župan dr. Silli.

Občinske volitve v Sarajevu. Pri torkovih občinskih volitvah v Sarajevu so bili izvoljeni večinoma stari odborniki. Od mohamedancev jih pripada 6 samostalni stranki, 2 narodni organizaciji, od Srbov sta 2 pristaša radikalnega, 2 pa zmernega krila. Od katoliške strani sta bila izvoljena 2 klerikalca in 2 liberalca.

Papež se umika. Ni dolgo od tega, ko je sklenil Vatikan, da mora vsak duhovnik priseči, da bo vedno veroval v dogme. S to prisego se je hotelo uničiti takozvane moderniste. Ta sklep so pa sprejele nekatere vlade, ki imajo tudi besedo pri nastavljanju župnikov in teoloških profesorjev, z nevolje. Tako Bavarska in Nemčija. Bavarski nuncij Frühwarth je posredoval pri papežu, ki je določil, da ni primoran duhovnik priseči, da so pa v to prisiljeni le oni duhovniki, ki se posvetijo teološkim študijam. Papež se je moral v tem oziru udati opravičenim zahtevam vlad in se je umaknil.

Novičar.

Pristašom narodno-napredne stranke! Z ozirom na bližajoče se velevažne občinske volitve v Ljubljani in na splošni politični položaj se je doseglo v narodno-napredni stranki med obema strujama sporazum in ustvarila podlaga za uspešno udejstvovanje strankinega kulturnega, gospodarskega in političnega programa. Izvrševalni odbor narodno-napredne stranke ob tej priliki obžaluje medsebojne napade strankinih pristašev, ki so se dogajali v zadnjem času v naprednem časopisju ter pozivlja vse pristaše k složnemu pozitivnemu delu. V Ljubljani, dne 18. novembra 1910. Za izvrševalni odbor narodno-napredne stranke: Ivan Hribar, tč. predsednik. — Dr. Ivan Tavčar, tč. podpredsednik.

Tržiške nemške časne občane, o katerih smo svoječasnno obširno pisali, deželni odbor kranjski ni potrdil.

Novi deželni sodni predsednik v Ljubljani. Na mesto odhajajočega predsednika Levičnika je bil imenovan za predsednika pri deželni sodnji v Ljubljani trd Nemeč, Adólf Elšner. Mnogo slovenskih, izvršno kvalificiranih uradnikov je bilo prezrtih in zasadel je trd Nemeč slovensko mesto. Klerikalci niti z mezinem niso genili, da bi poskušali preprečiti to imenovanje. Že vedo dobro zakaj, so pač dobili za to uslugo od vlade kako protiuslugo. Roka roko umije.

Za počti Dr. Šušteršič bo imel jutri v Ljubljani shod za papeža in zoper župana Natana v Rimu in zoper Portugalsko. Jojmenas!! **Spomenik ++ Adamišu in Lundru** — prepovedas. Okrajno glavarstvo za ljubljansko okolico je prepovedalo postaviti septembrskima žrtvama nagrobni spomenik, češ, da bi spomenik proslavljal dve osebi, ki sta padli dne 20. septembra 1908, in tako vzbujal pozornost, ohranil spomin na te izgrede in s tem povisal njih proslavo.

Glasbena šola v Kranju, ki je, kakor znano, podružnica Glasbene Matice v Ljubljani, je imela dne 10. t. m. zvečer v gimnazijski telovadnici v Kranju pri pičli udeležbi svoj letni občni zbor. Ker se je predsednik, g. Ignacij Fajdiga, c. kr. gimnazijski ravnatelj med letom odpovedal svoji časti, otvori zborovanje društveni podpredsednik, g. Anton Koblar, dekan i. t. d., konstatira sklepčnost, pozdravi navzoče in hvaležno omenja onih faktorjev, ki so gmotno podpirali društvo. — Tajnik g. Ivan Masten, c. kr. profesor, obširno poroča o društvenem delovanju. Glasbena šola v Kranju se je ustanovila dne 21. septembra l. 1909. Klavir in violina sta se poučevala v Ogrinčevi hiši, letos se pa že poučujeta v primernejših prostorih v novi Kuslanovi hiši, katere je najel odbor vsled sklepa z dne 20. aprila 1910. — Gimnazijski dijaški zbor se poučuje v gimnaziji, deklški in deški zbor pa v deški in deklški ljudski šoli. Za to uslužnost se izreka zahvala c. kr. deželniemu solškemu svetu, krajnemu solškemu svetu in vodstvom imenovanih sol. Istotako gre hvala časopisem: «Slovenski Narod», «Slovenec», «Jutro», zlasti pa lokalnemu listu «Gorenjec», ki so prinašali društvene objave. Posebni dobrotniki Glasbene šole v Kranju pa so: mestna občina, ki je darovala 1000 K jubilejskega daru (ob cesarjevi 60 letnici) in zagotovila letni prispevek 600 K, Kreditno društvo v Kranju 50 K, Mestna občina Škofja Loka 50 K, Posojilnica v Radovljici 50 K, deželni zbor kranjski 150 K. Vsem bodi iskrena zahvala kakor tudi društvenim podpornikom, katerih je bilo 150 in ki so mesečno prispevali po 60 v. — Odbor se je posvetoval v 8 sejah. — Stanje šole je bilo povoljno. — Uditej za glasovir in violino, g. Žiga Polasek, je dne 15. marca 1910 nastopil službo; do tedaj ga je nadomestoval g. I. Dovšner, član slovenske filharmonije v Ljubljani. — Koncem leta 1909/10 je bilo število gojencev takole: violino se je učilo 33, glasovir 13; deški zbor ljudske šole je štel 28 dečkov, deklški pa 31 deklic; dijaški gimnazijski zbor je pohajalo 65 dijakov, splošne glasbene teorije na gimnaziji se je pa učilo 40 dijakov; vseh gojencev je bilo koncem leta 210. — Solško leto se je zaključilo z javno produkcijo učencev; udeležilo se je je meščanstvo, kot zastopnik Glasbene Matice v Ljubljani pa g. koncertni vodja Matija Hubad. Produkcija je imela jako lep moralen uspeh. — Tajnik konča s prošnjo, naj stari in njih namestniki vzpodbujajo mladino k ljubezni in marljivemu, vztrajnemu učenju lepe glasbene umetnosti. — Blagajnik, g. Joško Majdič, trgovec v Kranju, poroča o denavnem stanju društva. Za solško leto 1909/1910 znašajo dohodki 5010/36 K, izdatki pa 4810/11 K, tako da ostane v blagajni prebitka 700/25 K. Ako k prebitku pristejemo še inventar v vrednosti 1320/84 K, iznaša društveno imetje 2021/09 K. — Račune pregledata gospoda dr. France Perne in Makso Pirnat ter jih najdeta v najlepšem redu. — Nadzornik šole, g. Adolf Rohrmann, c. kr. okrajni tajnik i. t. d., poroča, da je večkrat nadziral šolo in se prepričal o lepem napredku gojencev. — Na predlog g. Vilka Rusa se volijo v odbor gospodje: Adolf Rohrmann, pred-

sednik; Anton Koblar, podpredsednik; Ivan Masten, tajnik; Joško Majdič, blagajnik; Ivan Kumer, nadzornik šole; Rajko Marančič in dr. Simon Dolar, odbornika. V odbor se vstopita dva gospoda, katera bo mestna občina imenovala kot svoja zastopnika. — Pri slučajnostih predlaga g. Makso Pirnat, da se odboru izreče zahvala. Sprejeto. — Gosp. Vilko Rus predlaga, da bi se ljudskoškolskim učencem dovolil brezplačen pouk v pevski teoriji in v petju. Ta predlog se odstopi odboru v pretres in odločitev.

Dijaške ustanove. [Koniec.] Tretje mesto dijaške ustanove Janeza Kallistra letnih 504 K, ki pričeni s srednjo šolo, ni omejena na noben naučni oddelek. Pravico do nje imajo v prvi vrsti iz sodnega okraja Postojna, potem s Kranjskega sploh rojeni, ubogi solajoči se mladeniči, in med temi imajo prednost tisti, ki studirajo v Ljubljani. Pravica podeljevanja pristoji c. kr. deželni vlad v Ljubljani. — Drugo mesto za nauke v Ljubljani omejene dijaške ustanove Barbare Kazianer letnih 131 K. Pravico do te ustanove imajo dijaki, ki so večji glasbe in v isti dobro izurjeni, in ki so poleg tega pripravljene sodelovati na koru mestne župne cerkve šentjakobske. Pravica podeljevanja pristoji c. kr. deželni vlad v Ljubljani. — Drugo mesto na visokoškolske študije omejene Franc Kotnikove ustanove letnih 786 K. Pravico do utivanja imajo ubogi visokošolci slovenskega materinega jezika in slovenske narodnosti, ki so rojeni v občini Vrhnika, kadar teh ni, visokošolci slovenske, oziroma sploh slovenske narodnosti. V prvi vrsti so poklicani: a) sorodniki ustanovnika; b) slušatelji na kaki tehniški visoki šoli; c) slušatelji umetniških akademij. Izključeni so: a) dijaki neslovenske narodnosti; b) Izraeliti, c) pravo- in bogoslovci. Pravica podeljevanja pristoji c. kr. deželniemu solškemu svetu za Kranjsko. — Prvo mesto dijaške ustanove Valentina Kussa letnih 98 K, ki se more uživati od l. do vstotelega VI. gimnazijskega razreda. Pravico do nje imajo: a) ustanovnikovi sorodniki, b) kadar ni teh, v mestu Kamnik rojeni dijaki. Pravica predlaganja pristoji župniku v Kamniku. — Prvo in drugo mesto dijaške ustanove Kristofa Plankelja letnih 68 K 50 v, ki se more uživati med gimnazijskimi nauki pet let, in sicer od 12. do 17. leta. Pravico podeljevanja ima c. kr. deželna vlada v Ljubljani. — Prvo in drugo mesto dijaške ustanove Janeza Prešerna letnih 272 K, omejene na gimnazijske in bogoslovne nauke. Pravico do nje imajo ubogi dijaki s Kranjske, ki zbujejo upanje, da se bodo posvetili duhovskemu stanu. Pravica predlaganja pristoji knezoškofu v Ljubljani. — Prvo mesto na noben učni oddelek omejene ustanove rezervnega zaklada letnih 290 K. Do nje utivanja imajo pravico ubogi, pridni in blagonravni dijaki sploh. Pravica podeljevanja pristoji c. kr. deželni vlad v Ljubljani. — Prvo mesto na gimnazijske in bogoslovne nauke na Kranjskem omejene ustanove Adama Franca Schagarja letnih 102 K. Pravico do nje utivanja imajo ustanovnikovi sorodniki in kadar teh ni, v mestu občino Kamnik pristojni ubogi dijaki. Pravica predlaganja pristoji najstarejšemu rodbine Schagarjeve, zdaj žagarju Janez Schagar v Zagorju. — Četrto mesto dijaške ustanove Jožefa Schlakerja letnih 199 K, ki ni omejena na noben učni oddelek. Pravico do nje imajo: a) sorodniki ustanovnikov, b) v Kamniku rojeni mladeniči, c) blagonravni ubogi dijaki sploh. Pravica podeljevanja pristoji c. kr. deželni vlad v Ljubljani. — Drugo in eventualno tudi prvo mesto dijaške ustanove kanonika dr. Jurja Supana letnih po 84 K. Pravico do nje imajo: a) dijaki iz zakonskega rodu bratov in sestra ustanovnikovih, in sicer nasledniki njegovih bratov Tomaž in Jakob v moškem kolenu po vseh rodovih, njih nasledniki v ženskem kolenu, kakor tudi nasledniki ustanovnikovih sestra pa samo do četrtega rodu pod posebnimi ugodnostmi, b) kadar ni teh, drugi dijaki, ki so do četrtega kanonskega rodu v sorodstvu ali ki so rojeni v vasi Zasip, c) naposled dijaki iz fara Zasip, Zgornje Gorje in Bled. Pravica predlaganja pristoji župniku v Zasipu skupno s posestnikom hiše števil. 1 v Zasipu, dokler je ta z ustanovnikom v sorodstvu, drugače pa skupno z obema cerkvenima ključarjema. — Prvo mesto na noben učni oddelek omejene Ivan Thaller pl. Neuthalove ustanove letnih 51 K 61 v. Pravico do te ustanove imajo: a) dijaki iz sorodstva ustanovnika in njegove soproge Marije rojene Posaretti, b) ako teh ni, ubogi dijaki sploh. Pravica podeljevanja pristoji c. kr. deželni vlad v Ljubljani. — Prvo, drugo in četrto mesto na gimnazijske in bogoslovne nauke omejene dijaške ustanove Antona Thalitscherja pl. Thalberga letnih 204 K. Pravico do nje imajo: a) dijaki splpotomstva treh sestra ustanovnikovih, b) stan. sploh, ki imajo veselje in poklic za duhovski stan. Pravica predlaganja pristoji stolnemu kapitelnu v Ljubljani. — Dijaška ustanova Marije Tomc letnih 124 K, katere utivanje je za sorodnike omejeno na nauke na l. državni gimnaziji v Ljubljani, za nesorodnike pa eno leto teh naukov. Pravico do nje imajo sorodniki, kadar teh ni, ubogi in pridni učenci l. državne gimnazije v Ljubljani. Pravico podeljevanja ima ravnateljstvo l. državne gimnazije v Ljubljani. — Drugo mesto dijaške ustanove Andreja Weischla letnih 149 K, ki se more po dovršeni gimnaziji uživati še v bogoslovju. Pravico do nje imajo: a) dijaki iz Weischlovega in Gorianzevega

sorodstva, b) kadar ni teh, dijaki iz vasi Zgornje Bitnje. Pravica podeljevanja pristoji c. kr. deželni vladi v Ljubljani — Na VI. gimnazijski razred omejena Friderik Weitenhillerjeva dijaška ustanova letnih 85 K. Pravico predlaganja ima sedaj c. kr. dvorni svetnik in kancelar nemškega viteškega reda Moric pl. Weitenhiller na Dunaju. — Prvo mesto na gimnazijske nauke omejene dijaške ustanove Maksa Wiederwöbla letnih 145 K. Pravico do nje uživanja imajo na Kranjskem rojeni dijaki. Pravica podeljevanja pristoji c. kr. deželni vladi v Ljubljani. — Drugo mesto od gimnazije počesši, na noben učni oddelk omejene Antona Alojzija Wolfa dijaške ustanove letnih 154 K. Pravico do nje imajo: a) v župniji Idrja rojeni dijaki, katerih starši so brez premoženja in ki bivajo stalno v Idrji, b) učeči se sinovi bivših rustikalnih posetnikov škofovih posestev: Pfalz, Ljubljana in Gorice. Pravico podeljevanja ima ljubljanski knezškof — Posilici imajo svoje prošnje vložiti najkasneje do 20. novembra.

Glede pravnega značaja meščanske korporacije kamniške se je g. poslanec Lavrenčič sklical na mnenje kamniškega župana in na neko uradno poročilo z dne 22. aprila 1908 št. 5807. Od kamniškega županstva pa to poročilo sploh ne izvira in je župan nekoč le nekemu uradniku deželnega odbora v pogovoru na cesti povedal svoje osebno mnenje, katero se pa ni glasilo v prilog javno-pravnemu značaju te korporacije. Ker se je gosp. poslanec gotovo pri vladi in pri deželnem odboru o kamniški korporaciji natančno informiral, bi moral pred vsem še to povedati, da je deželna vlada sama izrekla glede korporacijskih zadev svojo nepristojnost in da je tudi deželni odbor korporacije in njeno premoženje označil kot privatne stvar, za katero se on ne briga. Dotične listine niso prišle v izgubo. Kar pa zadene gospodarstvo sedanjega odbora v primerju z gospodarstvom nekaterih prejšnjih klerikalnih odborov, mu vsak pravičen opravičenec priznava, da je mnogo storil (vodne riže v Korosici, stezo v Bistrico, novo žago v Stahovici, istotam obsežne jarke za olajšavo plavbe, parketiranje šolskih sob, dragoceno instalacije vode v šolskem in sodnem posloppju itd.) in bi se več, da bi razmere bile to dopuščale in da bi se mu ne bila metala polena pod nogo. Lavrenčičevi pristasi so bili tisti, ki so alarmirali deželni odbor, naj zgradbo ceste ali steze v Bistrico prepove, češ, da je nepotrebna za Kamničane. To je obzoro! Gospodarstvenega poročila klerikalci na shodu opravičencev niso dopustili. Rajši so shed razbili. Nočejo, da bi njih kimovci izvedli za lepe uspehe sedanjega odbora in da je njih najmenitnejši mož Tine Bankovič, kot revi-

zor našel letne račune korporacije v popolnem redu.

Menadžerija Kludsky. Za teden dni se nahaja v Kranju ena največjih menadžerij v srednji Evropi. Lastnik je rodom Čeh, ki poseduje 20 voz, v katerih se nahajajo najrazličnejše živali sveta. Omeniti bi imeli predvsem 2 krasna kraljevska tigra, ki sta gotovo kaj izrednega. Dostojno se jim pridružujejo: 8 let stara levinja, 4 po 4 leta stari levi in mlad, komaj leto star lev. Tigri in levi so dresirani in so se vršile produkcije dannadan. Krasna eksemplara sta tudi leoparda in puma. Redkost prve vrste je ris in rogati konj «Gnu». Iz severa je zastopan severni medved, lepa velika žival. Tudi 2 ruska medveda vzbujata zbog svoje nemirnosti pozornost. Tem živalim se priklopujejo še druge, tako več krasnih mandrilov, Hamadrias in Rhosus, opis, naravnost krasna cebra, lama, hijene, rilčasta medveda, serval, emu, pelikan i. t. d. Nekaj izrednega je tudi svilnokoži luk «divji Jak», čigar dlaka sega do tal in kojega glava in vrat sta naravnost orjaka. Všek pa vzdržuje na vsak način 130 let stari slon «Mamut», ki tehta 3500 kilogramov in ki je vzor dobrodušnega velikana. Tudi njegova dresura je dokaj dobra. Saj nastopa «Mamut» kot gost, plačnik, igralec i. t. d. Obča sodba je bila, da take menadžerije še ni bilo v Kranju. V torek se odpelje ves kompleks v Tržič, kjer ostane le nekaj dni. Opozarjamo s tem Tržičane, da uporabijo to, za male kraje res izredno priložnost in si ogledajo to vsekako znamenito menadžerijo.

Koncert orkestra «Sloga» se je moral radi nepričakovanih ovir preležiti na prihodnjo nedeljo, dne 27. novembra t. l. Spored ostane isti, kakor je bil določen za jutri.

Kokra — eldorado za divje lovec. Pretečeni teden so ustrelili tatinski lovci v Tomeskovem lovu košuto. Ti ljudje nimajo ne orožnega lista in ne lovskih pravic. Iz cerkljanskega okraja se pripetajo s psi in hajd krasit v Kokro. Le čudno, da se pusti takim ljudem orožje. To pot pa gospodje iz Viženc ne bodo utli in bodo imeli čas prebaviti košuto v spehkamri.

Promoviran bo dne 25. t. m. ob dvanajstih v slavnostni dvorani dunajskega vseučilišča doktorjem vsega zdravilstva abs. med. Andrej Jenko, doma iz Lipnice pri Škofji Loki. Čestitamo!

Župnikom na Bohinjski Beli je imenovan g. Karel Cerin, knezškof. tajnik v Ljubljani.

Gledališke društvo na Jesenicah naznanja, da se vprizori v nedeljo, dne 20. t. m. ob pol 4 uri popoldne v dvorani pri «Jelenu» na Savi v prid otroškemu vrtcu Ciril-Methodove družbe na Savi H. Bernsteinovo tridejansko «Tat», ki je žel na vseh velikih odrih mnogo priznanja. S tem je dana

prilika tudi vnanjim obiskovalcem, da posetijo naša gledališče, ker se lahko vrnejo z večernimi vlaki. Pri vsaj prireditvi svira popolen orkester tovarniške godbe. — Kot prihodnja predstava se ponovi R. Blumsviederjeva zirljenska slika «Iz tovarne» ob znižanih cenah in sicer, če ne bo posebne zapreke, že v nedeljo, dne 27. t. m. Na to vprizoritev opozarjamo posebno delavce in bomo baš raditega, da se vsak lahko udeleži, napravili znižane cene.

Predsedstvo.

Z Bledu. V sredo zvečer je umrl na Bledu nagle smrti znani lesni trgovec Umberto Grando. Mož, dasi rodod Italijan, je bil vendar zbog svojega koncilijantnega vedenja, splošno priljubljen in spoštovan. Znan je bil tudi daleč okrog kakor lovec, v pravem pomenu besede. Bodi mu blag spomin!

Na Bledu je umrl ondotni fotograf in hišni posestnik g. Benedikt Lergetporer v starosti 65 let. N. v m. p.!

Brzovjav! Odboru «Narodne čitalnice», Kranj! Sporočite svojim p. n. članom, kakor tudi občinstvu sploh, da se vrnem 7. decembra v spremstvu «sv. Antona» zopet v čitalniško dvorano, kjer obiščem ob pol 9. uri zvečer — pred začetkom plesa — odrasle «pristaše». Prijave — v obliki daril — sprejema g. Fran Crobath ml. Sv. Miklavž.

Soyodenj. Tukajšnje kmetijsko izobraževalno društvo ima svoj redni občni zbor dne 20. t. m. ob 2. uri popoldne v prostorih g. A. Telbana. Spored: 1. Pozdrav predsedstva; 2. poročilo tajnikovo; 3. poročilo blagajnikovo; 4. poročilo računopreglednikov; 5. volitev odbora; 6. slučajnosti.

Gorenjska sokolstva župa s sedežem v Kranju naznanja, da bo nje prihodnja odborova seja v nedeljo, dne 27. listopada t. l. tč. ob 11. uri dopoldne v telovadnici telovadnega društva «Sokol» v Kranju. Vzpored: 1. Čitanje zapi nika zadnje seje. 2. Poročilo činovnikov: a) tajnika, b) blagajnika, c) načelnika, d) nadzornika, d) predsednika izobraževalnega odseka. 3. Premembe župnih pravil z ozirom na premenjena pravila S. S. Z. 4. Vzorna društvena pravila. 5. Župni vestnik in župni prispevek. 6. Župni vadiateljski tečaj. 7. Volitve S. S. Z. 8. Volitve G. S. Z. in nje občni zbor in društveni občni zbori. 9. Slučajnosti.

Dekanije v Stari Loki je dobil dosedanji župnik na Bohinjski Beli, A. Mrak. — Radovedni smo, kdaj bodo sedaj obč. volitve na Boh. B. li; menda je Mrak pustil imenik volilcev na svojem starem mestu. Kaj pravite, g. c. kr. okraj. glavar?!

Današnji številki sta priložena «Slovenska Gospodinja» in reklamni list tvrdke Anton Adamič v Kranju.

Pivovarna Jul. Staré v Mengšu

priporočá

svoje priljubljeno pivo, kakor marčno

pivo

I. in II. vrste, bavarsko, vležano v sodčkih in steklenicah, pričakujoč obilnih naročil.

Ustanovljeno leta 1818.

Umetnost in književnost

Pevski sestanek.

Pevski zbor «Narodne čitalnice» v Kranju se je sešel dne 27. oktobra t. l. na sestanek, ki se je vršil v čitalnični bralni sobi.

Nacelnik pevskega zbora, učitelj V. Rus, otvori zborovanje z daljšim ogovorom. Omenja, da so bili pevski zbori vedno vsaki čitalnici, bralnima pa tudi drugim društvom močna opora. Po deželi skoro nikjer ni društva, ki ne bi imelo še v svojih pravih gojitev narodnega in umetnega petja. Ni čuda; zakaj po delu in trudu se ob prostem času tudi nepevec rad zabava ob ubranem petju in godbi. Pevske prireditve naše čitalnice so bile vedno na visokem stališču pravega izvajanja. Odkar pa se je v okrilju čitalnice izvolil pevski odsek, odkar imamo pevski red in redne vaje, se je ugled zbora znatno dvignil. Sistematična gojitev petja in redni vsakoletni koncerti so poživeli zanimanje tudi od znotraj v vrstah petje izvršujočih članov, in le tako je mogoče, da je zbor od leta do leta številnejši. Iskreno pozdravlja vse navzoče, posebno pa še društvenega predsednika, gospoda prof. S. Dolarja. Spominja se s toplimi besedami rajnega veletrca gosp. Fr. Omersa, ki je bil zboru vedno izredno naklonjen. Prvi je bil, ki je dal v pevski sklad precejšnjo vsoto, pozabil ga ni letos ob svojem Najvišjem odlikovanju in tudi v oporoki se ga je spomnil. Slava njegovemu spominu! V znak sočalja vstanejo zborovalci. Konstatira sklepčnost in otvarja sestanek.

Namesto v Celje odšlega profesorja D. Beračiča poroča o pevskega delovanju v preteklem društvenem letu nacelnik. Iz tega poročila posnamemo, da je imel pevski odsek štiri seje, v katerih je razpravljal o pevskega zbora se tičočih stvarih. Moški in mešani zbor je priredil 2 koncerta. Prvi se je vršil dne 21. maja zvečer v Sokolovi dvorani z naslovom «Naša pesem». To je bil večer izključno slovenskih narodnih pesmi. Pri koncertu je bil navzoč koncertni vodja g. M. Hubad iz Ljubljane. V proslavo naše narodne himne se je vršila dne 26. junija veselica na vrtu gospe M. Mayrjeve. Ob tem slavju je bil navzoč skladatelj gospod Davorin Jenko. Poleg orkestra «Sloge» je zapel naš zbor več slavljencev zborov. Krasen, kaj srečno sestavljen in navdušujoč je bil slavnostni govor g. prof. M. Pirnata. Mešani zbor je nastopil istotam 2. julija ob koncertu, ki ga je priredilo pevsko in tamburasko društvo «Strel» s Koroskega. Moški zbor je pel dne 9. julija pri prosti zabavi na razstanku kranjskih abiturjentov. Na dan sv. Petra in Pavla je bil lep pevski izlet v Vintgar in na Bled. Oddelek pevskega zbora je sodeloval spomladi pri Parma-Govekarjevi spevoigrji «Legionarji». Moški zbor je spremlil k večnemu počitku tri čitalnične člane in zapel tekem leta dve podoknici. Redne pevske vaje so se vršile od 12. februarja do konca meseca junija. Zbor je štel v minuli dobi 30 pevk in 27 pevcev, skupaj torej 57 članov. Vseh nastopov moškega zbora je bilo 6, mešnega 3, skupno 9.

Iz blagajniškega poročila je razvidno, da je imel pevski zbor K 450-53 prejemkov, K 228-83 izdatkov, tako da ostane v gotovini še K 221-70. Vrhulega se po tukajšnji sodnji svoječasno kaže blagajni K 50—, katere je volil gosp. Fr. Omersa. Za vestno in vzorno delo se izreče blagajniku zahvala.

Pregledovalcem računov se izvolita g. Zorž Depoli in gospica Marta Saynik.

Sklene se, da se prično pevske vaje takoj s pričetkom prihodnjega meseca. Določita se pesmi, ki se pojeta v Ljubljani, dne 4. decembra na koncertu pevske «Zveze».

Nacelnik predlaga, da se izreče gosp. Davorinu Beračiču, dosedanjemu pevovodji, pismena zahvala, kar se sprejme soglasno. Pevovodjem se voli dosedanji nacelnik, kateri po daljši debati končno izvolitev tudi sprejme.

Izid volitev v pevski odsek smo naznanili v «Gorenjcu» že zadnjič.

Sprejelo se je več važnih predlogov.

Z zahvalo pevcem in pevkam za njih posebanje pevske vaje in nastopov ter s prošnjo, da naj se v prihodnje še z večje vnemo posvetijo slovenski in umetni pesmi, zaključil nacelnik peti redni pevski sestanek.

Alli je to znamenje napredka? Avstro-ogrška vojska šteje v času miru 380.866 mož in 28.742 častnikov; torej prihaja na vsakih 14 mož en častnik. Na enega učitelja prihaja v naših deželah povprečno 60 otrok, v mnogih krajih je tudi po 100 otrok. Pa naj reče kdo, da Avstrija ni napredna država!

Zakon proti napitini. Amerikanska država Washington je prva, ki je sprejela v svoj kazenski zakon tudi zakon proti napitini, naj si jo že kdo da ali sprejme. Kdor daje, ali pa kdor sprejme napitino, bo strogo kaznovan. Tak zakon bi ne škodoval tudi pri nas.

Švilje se razgrajajo v mestu Čikagu v Ameriki tako, da je morala jezdit med nje policija na konjih in s svetlimi sabljami v rokah. Švilje pravijo, da so preslabo plačane, zato nočejo delati in razgrajajo.

Loterijska srečka dne 13. novembra t. l.

Gradec 32 21 3 81 23

Naznanilo.

Podpisani uljudno prosim vse one, ki pri našajo zvečer k meni razna naročila, da jih izvršim v Ljubljani, da odslej vedno taisto store vsaj do 8. ure zvečer, ker po 8. uri ne smem več odpirati vrat.

256 2-2

Franc Wahrhelt
Kranj št. 26 (mestna ubožnica).

Nočemo biti nahodni, hripavi, zaslizeni, ne kašljamo, nismo ne slabotni, ne nervozni, rabimo pa Fellerjev fluid z znamko «Elsfluid». Tucat za poizkušnjo franko 5 K. Dober tek in zdrav želodec imamo, ne čutimo nikakih slabosti zato, ker rabimo Fellerjeve odvajalne rabarbarapilule z znamko «Elsapilule». 6 školjke franko 4 krome. Dobi se jih pri E. V. Fellerju v Stubici, Elsin trg št. 264 (Hrvaško).

Opozarjamo

na novo vrsto valjanih „Pekatel“, enako doma delanim za juho in prikuho. Dobljajo se le v rumenih ovojih po pol kilograma v najfinejših kakovostih z našim pisom in s sliko:

„Štirje rumenjaki“
„Osem rumenjakov“.

72 86-2

Proda se

279 2-2

posestvo v Otočah št. 5

s gospodarskimi poslopji in orodjem.

Več pove lastnik Fr. Leskovec v Otočah.

2 mizarska pomočnika

sprejme takoj v trajno delo

MATIJA AŽMAN, mizar v Kranju.

Edina slovenska kislá voda

Tolstovrška slatina

241 6-3

je po zdravilskih strekovjakihi priznana med najboljšimi planinskimi kislimi vodami, je

Izbornó zdraviló

za katere v grlu, pljučih, želodcu in črevesih, za želodčni krč, zaprtje, bolezní v ledvicah in mehuru ter pospešuje tek in prebavo. Tolstovrška slatina ni le izbornó zdravilna, temveč tudi osvežujoča

namizna kislá voda.

Odlikovana je bila na mednarodni razstavi v Ino-mostu 1896 in na higijenični razstavi na Dunaju 1899.

Naroča se pri oskrbníštvu Tolstovrške slatine, pošta Guštanj (Korosko), kjer se dobe tudi ceniki in prospekti.

Del čistih dohodkov gre v narodne namene.

Slovinci! Svoji k svojim! Zahtevajte povsod le Tolstovrško slatino! Vsaka slovenska gostilna naj ima edino slovensko kisló vodo.

Najbolj varno naložen denar v celem političnem kranjskem okraju!!

Mestna hranilnica v Kranju

obrestuje hranilne vloge po

7 26-24

Splošni rezervni zaklad (lastno premoženje) nad **246.000 kron.**

Koncem leta 1909: Stanje hranilnih vlog nad 4.550.000 kron, posojil na zemljišča 2.960.000 kron ter posojil občinam 484.000 kron.

Ta najstarejši denarni zavod v Kranju uraduje na rotovžu vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne, ob smanjih in tržnih dneh pa tudi od 2. do 4. ure popoldne.

4%

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje hranilnica iz lastnega. Narasle in nedvigljene vložne obresti pripisuje h kapitalu vsakega pol leta — to je dne 30. junija in dne 31. decembra — ne da bi bilo treba vlagateljem se zglasati radi tega pri hranilnici.

Za varnost hranilnih vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina Kranj z vsem svojim premoženjem in z vse svoje davčno močjo. Da so hranilne vloge res varne, priča zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev ter župnišča cerkveni denar.

Hranilnica posoja na zemljišča po 5% na leto in na amortizacijo v 36 letih, tako da na primer dolžnik v teku 36 let popolnoma poplača posojilo 100 kron z obrestmi vred, ako plačuje vsakega pol leta po 3 krome.

Sprejemajo se tudi vložne knjižice drugih hranilnic in posojilnic kot gotov denar, ne da bi se prekinilo obrestovanje.

Tiskarskega vajenca

... sprejme ...
tiskarna Iv. Pr. Lampret v Kranju.

Popolnoma varno in najboljše naložite svoj denar v

Kmečki posojilnici v Ljubljani

(nasproti Pigoce :: v lastni hiši :: Dunajska cesta.)
Kmečka posojilnica v Ljubljani podpira kmetovalce in je pravi kmečki denarni zavod.

Vloge se obrestujejo po 4 1/2 %.

!! V kmečki posojilnici je naloženo !!
:: že nad 20 milijonov kron. :: !!

Rezervni zaklad čez 400.000 kron.

Za varnost pa še neomejeno jamči nad 3000 članov.
Kmečka posojilnica je edin slovenski denarni zavod, ki je vpeljal hišne nabiralnike vlog. 26-22

Kmečka posojilnica sprejema hranilne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar

Kdor svoj želodec ljubi,
ne plje drugega, kakor
želodčni liker

Marsikdo zdaj še živi,
ker ga „FLORIAN“ krepi!

Želodčni liker „FLORIAN“ ne slabi in ne
omami kakor razne opojne
pijače, ampak daje moč in veselje do dela.

Ljudska kakovost liter K 2-40.
Kabinetna kakovost " " 4-80.

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

89 12-4

Obvarovati živino pred boleznijo je lažje

kakor bolno živino ozdraviti. Priporočamo

MASTIN

dosedaj edino maščolno varnostno sredstvo,
ki je izdeluje doktor pl. Trnkóczy.

Mastin se dobiva pri vsakem trgovcu.

JOS. WEIBL

J. Spreitzerjev naslednik

LJUBLJANA,

Slomškova ulica št. 4.

Stavbeno-umetno in konstrukcijsko inženjersko podjetje.

Žično omrežje na stroj, ograje na mirčdvoru,
obmejno omrežje, vežna vrata, balkoni, verande,
stolpne križe, štedilnike i. t. d

Specijaliteta: 83 52-86

valjični zastori (Rollbalken).

Brač, vijolina, citre

kakor tudi nekaj srednješolskih 260
knjig se proda po nizki ceni.
Vpraša naj se pri P. Bizjaku v Kranju št. 102.

Lepo in zračno stanovanje

pritlično, s 3 sobami in kuhinjo se takoj odda.

Povpraša naj se pri g. Fr. Suhadolniku,
vrtnarju v Kranju. 258 3-2

SANG-HO JEE
Izvrsten in cen v uporabi
v zavojih po 500, 250 in 125 gramov.

Zd. Krajnc

500 g K5-80 125 g K1-50

Največja snažnost! 231-6

Točna postrežba!

Udobno, higijenski urejena
brivnica ::
V. Rozman :: KRANJ

Nahaja se nasproti
:: župne cerkve
v hiši št. 106

Prodaja najboljših sredstev za negovanje las, raznovrstnih lasnih izdelkov, podložkov ter krepa

Kako se varuje pred želodčnim boleznim?

Da se izogne boleznim, na katerih trpi večkrat sedanje človeštvo, naj se uporablja pravočasno

nektar dr. Engela

kajti

močen želodec in dobra prebava

sta temelja zdravega želodca. Kdor si torej hoče ohraniti zdravje do najvišje starosti, naj uporablja po svojih izvrstnih uspehih dobro znani

nektar dr. Engela.

Ta nektar, ki je pripravljen iz izvrstnih želiščnih sokov in dobrega vina, učinkuje zbog svoje posebne in skrbne sestave izvrstno na prebavo, slično kakor učinkuje dober želodčni liker ali želodčno vino ter nima prav nikakih slabih posledic. Zdravi in bolniki torej lahko zavživajo nektar, brez ozira na svoje zdravje. Nektar upiva pri pametni uporabi pospešujoče na prebavo in pospešuje tvoritev sokov.

Zatorej naj zavživajo

nektar dr. Engela

vsi oni, ki si hočejo obdržati dober želodec.

Nektar je izvrstno sredstvo proti želodčnem kataru, želodčnem krču, želodčnim bolečinam, težki prebavi ali zasiljenju. Istotako ne dopuša nektar navadn, zaprtja, utešenja, bolečin pri koliki ali utripanja srca, temveč združuje zdrav spanec in dober tek ter, preprečuje t rej brezspalnost, slabo vojo, glavobol in živčno utrujenost. V širokih ljudskih plasteh je čislán po svojem učinku ker vzdržuje veselost in veselje do življenja.

Nektar se dobiva v steklenicah po K 2- in K 4- v lekarnah v Kranju, Kamnku, Škofji Loki, Radovljici, Tržču, Jesenicah, Idriji, Vrhniki, Ltuji, Ljubljani, kakor tudi v vseh večjih in manjših krajih vojvodine Kranjske ter vse Avstro-Ogrske. Tudi razpošiljajo vse lekarne 3 in več steklenic za originalno ceno v vse kraje Avstro-Ogrske.

Svari se pred ponaredbami!

220 17-3

Zahteva naj se izrecno

nektar dr. Engela

Moj nektar ni nikako tajno sredstvo. Snovi so: Samos 200,0, malaga-vino 200,0, vinski špirit 50,0, glicerín 100,0, rdeče vino 100,0, sok jaržalinske 100,0, sok črešnje 200,0, trpolec 30,0, borovnice 30,0, vermut 30,0, fenhel, janež, helenina korenina, encijan, kalmus, kameice a 10,0. Te snovi naj se mesa.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Delniška glavnica K 5.000.000 K.

Stritarjeva ulica šte. 2

Rezervni fond K 450.000.

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu in Sarajevu.

78 52-87

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun
ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 1/2 %

Kupuje in prodaja srečke in vrednostne pa-
: pirje vseh vrst po dnevnem kurzu. :

ŠIVIRNI SINGER

šivalni stroji

za vse le mogoče šivalne namene.

Dobe se v vseh naših prodajalnah.

SINGER Co., akcijska družba šivalnih strojev. 85 42-86

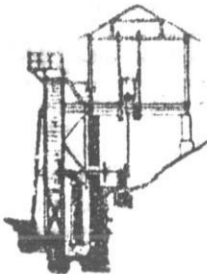
Podružnice povsod. Podružnice povsod. Kranj št. 53, nasproti c. kr. pošte.

Zagrebski **Franck** kot tovarniško znamenje priporočujemo kot priznane **najboljše** pridatek za kavo!

G. Tönnies

v Ljubljani 52-27 188

tovarna za stroje, železo in kovinolitvarna priporoča kot posebno kakovost in vse stroje za obdelovanje lesa. Francis-turbine osobito za žigine naprave zvezane neposredno z vrtilom. Motorje za bencin in surovo olje, najcenejša gonilna sila.

Najboljši belki nakupni vir.

Ceno posteljno perje!

1 kg sivnega dobrega pušenega 2 K, boljšega 2 K 40 h; p ima polbelega 2 K 80; b-lega 4 K; belega, puhanega 1 K 10; 1 kg velefinnega snežnobelega pušenega 6 K 40 h, 8 K; 1 kg puha, sivnega 6 K, 7 K; belega 8 K; najkrajši prani puh 12 K. Kdor vzame 5 kg, dobi franko.

Izgotovljene postelje

iz gostonitega, rdečega, modrega, belega ali rmenega; nankinga, perniča, 180 cm dolga, 120 cm široka, z dvema zglavnitoma, vsak 80 cm dolg, 60 cm širok, napolnjen s novim, sivim, jako stanovitnim puhastim posteljinim perjem 16 K; napolnjen 20 K; puh 24 K; same pernice po 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; zglavnice 8 K, 8 K 50, 4 K; pernice, 200 cm dolge, 140 cm široke, 18 K, 14 K 70 h, 17 K 80 h, 21 K; zglavnice 90 cm dolge, 70 cm široke 4 K 50 h, 5 K 20 h, 5 K 70; spodnje pernice iz mo nega, črtanega gradla 180 cm dolge, 116 cm široke 12 K 80 h, 14 K 80 h.

Razpošiljanje po povzetju od 12 K naprej franko. Dovoljena je zamena. Za neugajajoče se denar povrne.

S. Benisch, Dešenice št. 821, Češko.

Obsežni ceniki zastoj in franko. 192 50-13

Ne kupujte

nič drugega protij 242 24-4

KAŠLJU

hripavosti, kataru, zasliženju, krčevitem in hrznem kašlju kakor okusne

KAISERJEVE prsne karamele s tremi jelkami

5900 not. over. ispričeval od zdravnikov in privatnikov zagotavljajo siguren uspeh. Paket 20 in 40 vin., doza 60 vin. Dobi se jih v lekarnah: Karel Šavnik, pri sv. Trojici v Kranju in H. Roblek v Trzinu.

Šivalni stroji in kolesa

Tovarniška zaloga 49 52-41

Iv. Jax-a v Ljubljani

Dunajska cesta 17

priporoča svoje najbolj priznane

šiv. stroje in kolesa

Ceniki na zahtevanje zastoj.

191 52-13

Največja trgovina na Gorenjskem.

Rudolf Rus

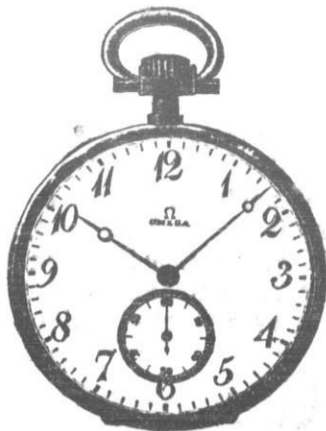
urar v Kranju

Največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki poštnine prosti.

Pozor!

Zaloga gramofonov najnovejšega sistema. Plešče najlepših slovenskih komadov.

Ustanovljeno leta 1885.

Martinova cesta 20

Postaja e električne cestne

R. Lang

Martinova cesta 20

železnice pri Šentpeterski cerkvi. 180-17

LJUBLJANA :: Zalagatelj društva c. kr. avstr. drž. uradnikov

Bogata zaloga hišna vsake vrste v vseh cenah. Ogledala, slike v vseh velikostih.

Popolna oprava za vile. Špoaljilite: Gostilniški stoli.

Pohištvo iz železa, stroške postelje in vozički po vsaki ceni.

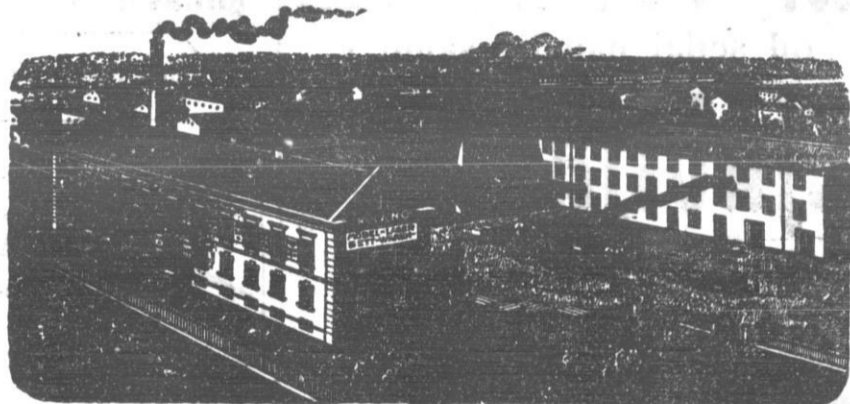
Modroci iz žilnatega omrežja, afričanske trave ali žimo, prve vrste vedno v zalogi.

Za spalno sobo od 180 glid. naprej. Divan z okraski.

Oprave za jedilno sobo, salone, pred-sobe, cele garniture.

Za sobo: postelja, nočna omarica, o-mivalna miza, ob-šalnik, miza, stem-sko ogledalo.

Špoaljilite v ne-vestnih balah. Veliki prostori, pri-tilčno in v i. nad-stropju. Čudovito poceni za hotela, vile in za letovišča 52 glid.

Mestna hranilnica v Radovljici

je prvi, najvarnejši in največji zavod za nalaganje denarja v pol. okraju Radovljica na Gorenjskem.

Mestna hranilnica v Radovljici obrestuje vse hranilne vloge po 4 1/4 od sto. Vse narasle in nedvignjene obresti pripisuje dvakrat na leto h kapitalu, in sicer 30. roznika in 31. grudna, ne da bi bilo treba to zahtevati. Rentni davek od teh obresti plačuje mestna hranilnica sama, tako da dobi vsak vložnik 4 K 25 v od sto čistih obresti in poleg tega še dvakratne obrestne obresti na leto. Za vse vloge in njih obrestovanje jamči v smislu od c. kr. deželne vlade za Kranjske v imenu c. kr. ministrstva notranjih zadev — potrjenih pravil mesto Radovljica z vsem svojim premoženjem in svojo davčno močjo — in poleg tega hranilnica s svojim premoženjem in svojim rezervnim zakladom, kateri znaša sedaj nad 200.000 K. :: Mestna hranilnica v Radovljici daje največjo varnost za hranilne vloge med vsemi drugimi denarnimi zavodi v polit. okraju Radovljica. Zato nalagajo c. kr. sodnije in drugi c. kr. uradi vse vloge od nedoletnih otrok in druge denarje le pri tej mestni hranilnici. — Kdor želi iz drugega denarnega zavoda prenesti denar v Mestno hranilnico v Radovljici, izroči naj ji le vložno knjižico, da se obrestovanje ne pretrga, dvig preskrbi hranilnica sama. Kdor želi pri Mestni hranilnici v Radovljici nalagati denar po pošti brezplačno, zahteva naj pri hranilnici poštno položnico, katere so vsakemu na razpolago.

Posojila na zemljišča

Posojila na zemljišča dovoljuje proti 5% obrestovanju na amortizacijsko dobo, katero si lahko vsak dolžnik sam določi, namreč proti vračilu na 14, 16 1/2, 19 1/2, 25 ali 36 let, izjemoma tudi na 50 let.

Tako vračilo je za vsakega dolžnika zelo ugodno, ker poplača napravljeni dolg z malimi odplačili mimogrede z obrestmi. Kdor si izposodi drugod recimo 300 K s 6% obrestmi, plača zanje v 36 letih 648 K golih obresti, ostane toraj še vedno 300 K dolžan. Dolžnik mestne hranilnice v Radovljici se pa dolga docela iznebi, dasi plača v celoti dobi še za 97 v manj. Nadalje dovoljuje tudi posojila na mence in proti zastavi vrednostnih papirjev. Tudi za posojila je Mestna hranilnica v Radovljici prvi zavod v polit. okraju Radovljica. Kdor želi najeti posojilo ali dobiti kaka druga pojasnila, zgleda naj se v hranilnični pisarni nasproti c. kr. okrajne sodnije, kjer se uraduje vsak dan od pol 9. do 12. ure dopoldne in od pol 3. do 5. ure popoldne razen v nedeljah in praznikih.

Ravnateljstvo Mestne hranilnice v Radovljici.

Novo!

Ravnokar je izšel naj-novejši, sankcionirani

Cena 60 vln. Dobiva se v naši tiskarni, v Nar. knjigarni in L. Schwentnerju v Ljubljani.

Občinski red in občinski volilni red za Kranjsko

Na debelo in na drobno!

205 52 - 11

Anton Adamič

veletrgovina galanterijskega, modnega ter norimberškega blaga

KRANJ :: Glavni trg.

Važno za Miklavža in božično drevo.

Uljudno naznanjam slavnemu občinstvu, da imam letos velikansko zalogo igrac in daril za Miklavža in božič. Radi ožilega direktnega nakupa mi je mogoče slavno občinstvo postreči po jako ugodnih cenah in brez konkurence, kakor še ni bilo dosedaj. 251 13-3

Posebni oddelek in razstava igrac v I. nadstropju je vsakemu brez obveznosti nakupa pripravljeno v prljazen pogled in prepričanje o cenah.

Velika izbira daril za odrasle, božičnih razglednic, okraskov za drevo, pratik in koledarjev.

Konc. zobarski atelje

ni več v Kranju

od sedaj nadalje samo v

Ljubljani

Stritarjeva ulica 7.

44 52-46

Konc. zobotehnični atelje

O. Seydl

: Edini : zobozdravniški tehniški :: atelje

v Kranju dr. Eduard Globočnik

v isti hiši, kjer je lekarna.

Ordinacije vsak dan, tudi ob nedeljah.

Ne zamenjajte mojega zobozdravniškega in zobotehniškega ateljeja s konc. zobarskim ateljejem, ki je v prejšnjih časih v Kranju ordiniral samo ob nedeljah.

Umetni zobje se izgotove v enem dnevu, popravila v nekoliko urah, začasna popravila takoj. Vsa zobotehniška dela izvršuje izkušen zobotehnik, ki je moj sodelavec že izpočetka in ki v tem poslu ostane tudi še nadalje. Tako mi je mogoče cenjenemu občinstvu garantirati za dovršeno delo. Atelje je opremljen z najmodernejšimi in najrazličnejšimi potrebščinami in pripomočki. ::

Glinaste peči 147 52 22

štedilnike, banje za kopeli, kakor tudi kipe, vaze in druge glinaste izdelke v vseh barvah, trpežne in cene priporoča

Avgust Drelse

prva in največja tovarna peči in glinastih izdelkov v Ljubljani.

Zlate svetilnje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najboljše kosmetično

zobočistilno sredstvo

Seydlin

Izdelovatelj
D. Seydl

Ljubljana, Spital.-Stritar. ul. 7

Čitajte in priporočajte!

„Več luči!“

Poljudna zbirka potrebnih, poučnih, zabavnih in aktualnih spisov za slovensko ljudstvo. Izhaja periodično, najmanj štirikrat na leto.

1. snopič: Cerkevne pristojbine ali štolnina z dodatkom Kako se določa kongrua?
2. snopič: Kako slna oprostim vojaščine in druge važne določbe glede vojaške dolžnosti.
3. snopič: HALLEYJEV KOMET (REPATICA)
4. snopič: Bira, kongrua in cerkevna konkurenca
5. snopič: Štiri črtice, namreč Nekaj iz življenja fajmoštra Božidarja Kozamernika. — Kako dolg rep je imel pes svetopisemskega Tobije. — V nebesih. — Konec sveta in sedež za „nebeško kraljestvo“
6. snopič: KAKO JE LEP VOJAŠKI STAN...
7. snopič: Strašna grozodejstva v samostanu čenstohovskem Po konfisk. II. izdaja.
8. snopič: Joj, joj, ta neznosna draginja!

Cena 30, oz. 20 vln.

Dobiva se v založni tiskarni Iv. Pr. Lampret v Kranju ter v knjigarnah in trafikah.

Posojilnica v Radovljici

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

s podružnico na Jesenicah

sprejema hranilne vloge od vsakega in jih obrestuje

po 4 1/2 %

brez odbitka rentnega davka. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se pretrgalo obrestovanje.

Posojila

se dajejo na vknjižbe brez amortizacije po 5 1/4 % ali z 1 % amortizacijo, na menice pa po 6 % :: Eskomptirajo se tudi trgovske menice.

181 52-16

Denarni promet
v letu 1909:

K 4.000.000

Rezervna zaklada
iznaša:

K 100.623.40

Posojilnica sprejme tudi vsak drug načrt amortizacijskega dolga.

Urادuje se v centrali in v podružnici

vsak dan od 8.—12. ure dopoldne in od

2.—6. ure pop. izvzemši nedelje in praznike.

Poštno-hranilnični račun centrale št. 45.867.

Podružnice na Jesenicah št. 75.299.